

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12

LEADER STYLES OF YOUTHS IN EDUCATIONAL REGION 12

รองศาสตราจารย์วิณี จิตเชิดวงศ์

เริ่มบริการ

22 มี.ค. 2552

23 มี.ค. 2552

248989

BK 0097-157

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2539

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์
ดร.แก้วตา คณะวรรณ ดร.สมศักดิ์ ลีลา ที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ
ผู้แก้ไข ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ในการนำแบบทดสอบของท่านมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ อาจารย์ ในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขต
การศึกษา 12 และขอขอบคุณในความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างที่ได้เสียสละเวลา
ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผลงานของบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายที่นำมาค้นคว้า
อ้างอิง

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

วิณี ชิตเจตวงศ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	ความหมายของผู้зна.....	7
	ความหมายของการเป็นผู้зна.....	7
	ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้зна.....	12
	ลักษณะผู้знаแบบต่าง ๆ.....	16
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
	- งานวิจัยเกี่ยวกับเพศกับลักษณะการเป็นผู้зна.....	24
	- งานวิจัยเกี่ยวข้องกับภูมิลาเนากับลักษณะการเป็นผู้зна.....	27
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	30
	การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	30
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
	การจัดกระทำข้อมูล.....	36
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	46
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	46
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	46
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
อภิปรายผลการวิจัย	48
ข้อเสนอแนะ	53
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	53
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	60

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด.....	31
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	31
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค.....	32
4 ร้อยละของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตาม ลักษณะการเป็นผู้นำ.....	41
5 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนใน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามเพศ.....	42
6 ร้อยละของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามเพศ.....	43
7 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนใน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามภูมิภาคของบิดามารดา.....	44
8 ร้อยละของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามภูมิภาค ของบิดามารดา.....	45

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 แสดงความสอดคล้องประสานกันของทฤษฎีเกี่ยวกับผู้^{ที่}นั่งสาม

ทฤษฎี.....

14

ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12

บทคัดย่อ
ของ
วิณี ชิตเชิดวงศ์

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2539

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 โดยจำแนกตามตัวแปร เพศ และภูมิภาค

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ เยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำนวน 745 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ 4 แบบ คือ แบบเสรีนิยม แบบประชาธิปไตย แบบอัตนนิยมยอมตาม และแบบอัตนนิยมก้าวร้าว การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ร้อยละ และแบบทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. เยาวชนในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนนิยมก้าวร้าวมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะเป็นผู้นำแบบอัตนนิยมยอมตาม แบบประชาธิปไตย และลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ตามลำดับ
2. เยาวชนในเขตการศึกษา 12 เพศชาย และเพศหญิง มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีภูมิภาคในเขตอุตสาหกรรม และนอกเขตอุตสาหกรรม มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

LEADER STYLES OF YOUTHS IN EDUCATIONAL REGION 12

ABSTRACT

BY

VENEE CHITCHUTVONG

Department of Guidance and Educational Psychology

Faculty of Education

Burapha University

December 1996

The research aimed at studying leader style of Youths in Educational Region 12 as well as comparing leader style of Youths in Educational Region 12 according to the following variables of sex and the residence whether in or out of Eastern Seaboard Zone.

The sample used in this study was 745 youths in Educational Region 12. The instrument used in this study was the leader styles evaluation form. The leader styles were classified into 4 types: (a) laissez-faire, (b) democratic, (c) passively self-possess, and (d) aggressively -self-possess. Calculation of percentage and Chi-Square method were used in the data analysis.

The findings of the research were as follow:

1. The leader styles which the Youths in Educational Region 12 practiced the most were aggressively self possess type, passively self-possess type then democratic type and laissez-faire type respectively .

2. The leader styles of youths in Educational Region 12 of different sex possessed different leader styles with out statistical significance.

3. The leader styles of youths resided in Eastern Seaboard and out Eastern Seaboard possessed different leader styles significanctly at the level of .01

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าั้นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือ ทรัพยากรมนุษย์ จึงต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ซึ่งจะ เป็นกำลังพัฒนาชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นชาติ ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงต้องพัฒนาบุคคล ธรรม์ สังคม (2525) ได้กล่าวว่า การสร้างคนให้มีคุณภาพก็คือการพัฒนาคนให้มีลักษณะความเป็นผู้นำ เพราะผู้นำ เป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของสังคม สมพงษ์ เกษมสิน (2533 : 285) ได้กล่าวว่า ผู้นำเป็นจุดดวงประทีป เป็นจุดรวมพลังของสมาชิก เป็นผู้รู้แนวทางช่วยผลักดันและชักจูงใจให้กลุ่มกระทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ต้องการ และврชาติ อ่ำไพ (2533 : 22) ได้กล่าวว่า ผู้นำเปรียบเสมือน หางเสือหรือพวงมาลัยที่เป็นเครื่องกำหนดทิศทาง เป็นผู้ประสานงานและเป็นผู้ ผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ดำเนินการไปตามแผนการและเป้าหมายที่วางไว้ เยาวชนเป็นเด็กวัยรุ่นและกำลัง เตรียมพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ หาก ได้สร้างลักษณะการเป็นผู้นำในวัยนี้ แล้วหาทางส่งเสริมปรับปรุงลักษณะความ เป็นผู้นำที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะมีลักษณะการ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม เยาวชนซึ่งเป็นวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงชีวิตระหว่างวัยเด็ก ซึ่งเพิ่งผ่านพ้นไปกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งกำลังใกล้เข้ามา ดังนั้นเยาวชนเป็นวัยที่มีความ สำคัญอย่างมาก ถ้าเยาวชนมีการศึกษา มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะการเป็นผู้ที่เหมาะสม มีความรู้จักและเข้าใจตนเอง จะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้ เจริญก้าวหน้า ดังนั้นความเป็นผู้นำจึงเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมให้แก่คนใน สังคม ซึ่งจะต้องเริ่มที่เยาวชนก่อน เพราะถือว่าเป็นอนาคตของชาติ ุดยการให้

การศึกษา เพราะคุณลักษณะของความเป็นผู้นำได้ถูกจำกัดโดยพันธกรรมหรือ
ประสบการณ์วัยเด็กแต่สามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรม

เขตการศึกษา 12 เป็นเขตของการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
ปัจจุบัน จังหวัดที่อยู่ภายในเขตนี้มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม
และชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล อันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจของ
ชาติที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ทั้งในด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา
การเกษตรกร การท่องเที่ยว ฯลฯ ประดิษฐ์ เวชพนม (2536) ได้กล่าวว่า การ
พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบ
กับสภาวะต่าง ๆ รูปแบบการดำเนินชีวิตในชุมชนก็จะเป็นแบบสังคมเมือง เป็นด้าน
วัตถุ ระบบเครือญาติ ในชุมชนจะค่อย ๆ หดไป ชีวิตความเป็นอยู่เต็มไปด้วย
การแข่งขัน คุณภาพชีวิตทางด้านวัตถุดีขึ้น แต่คุณภาพทางจิตใจลดลง (สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. 2536 : 154-155) ฉะนั้นประชาชนในจังหวัด
แถบนี้โดยเฉพาะเยาวชนต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ มีความเห็นว่าเยาวชนกำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่น
ควรจะได้รับการสำรวจลักษณะความเป็นผู้นำ เพื่อที่จะได้ส่งเสริม ปรับปรุง
เป็นการเตรียมตัว เต็มใจให้ก้าวไปสู่วัยรุ่นด้วยความพร้อมทุกด้านเมื่อเป็นผู้ใหญ่จะได้
เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของ
เยาวชนในเขตการศึกษา 12 เพื่อแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุง ลักษณะการ
เป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12

แยกตามเพศ ภูมิภาค

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะความเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 โดยเฉพาะเยาวชนในเขตบริเวณพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และนอกเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุง ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนชายและเยาวชนหญิงในเขตการศึกษา 12 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ตราด และสระแก้ว จำนวนทั้งสิ้น 37,133 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนชายและเยาวชนหญิงในเขตการศึกษา 12 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ตราด และสระแก้ว ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) จำนวน 745 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables)

3.1.1 เพศ แยกเป็น

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 ภูมิภาค

3.1.2.1 เขตบริเวณพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล
ตะวันออก

3.1.2.2 นอกเขตบริเวณพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล
ตะวันออก

3.2 ตัวแปรตาม (dependent variable)

3.2.1 ลักษณะการเป็นผู้นำแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

3.2.1.1 ผู้นำแบบเสรีนิยม (laissez-faire style = LF)

3.2.1.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic cooperation style = DC)

3.2.1.3 ผู้นำแบบอัตนนิยมยอมตาม (autocratic-submissive style = AS)

3.2.1.4 ผู้นำแบบอัตนนิยมก้าวร้าว (autocratic-aggressive style = AA)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้นำ หมายถึง เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อำทำงานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ สามารถในการรณมนนำวจใจเพื่อนได้

2. ลักษณะการเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะเยาวชนที่มีปรากฏนแบบสอบถามลักษณะการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้จัดรูปแบบของการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะดำรงตำแหน่งผู้นำของกลุ่ม ผลการตัดสินใจจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการเป็นผู้นำ 4 ประเภทคือ

2.1 ผู้นำแบบเสรีนิยม (laissez-faire style) เป็นผู้นำที่ำให้ผู้ร่วมงานทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความพอใจ สามารถใช้ความคิด รู้จักทำด้วยตนเอง

2.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic-cooperative) เป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่าง ๆ ของกลุ่ม ทั้งในด้านประสิทธิภาพของผลงาน

เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งยังรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้นำที่สามารถชักจูงและกระตุ้นให้ผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่มเพื่อความก้าวหน้าของงาน นอกจากนี้ ผู้นำประเภทนี้สามารถเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม โดยพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม

2.3 ผู้นำแบบอัตโนมัติยอมตาม (autocratic-submissive) เป็นผู้นำที่จะถืออำนาจของตัวเองเป็นใหญ่ ชอบใช้อำนาจอย่างเต็มที่และไม่รับฟังความคิดเห็นใด ๆ จากผู้ใต้บังคับบัญชา แต่มีแนวการบริหารทำงาน โดยนำหลักการและวิธีการที่ได้รับมาจากคำแนะนำของบุคคลภายนอก หรือของกลุ่มที่ตนไปปรึกษาและขอคำแนะนำ

2.4 ผู้นำแบบอัตโนมัติก้าวร้าว (autocratic-aggressive) เป็นผู้นำที่ถืออำนาจของตนเป็นใหญ่ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ชอบให้ใครคัดค้าน ชอบใช้อำนาจอย่างเต็มที่วินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของตนแต่ผู้เดียว เป็นสำคัญ

3. เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 14 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3-4 สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2537 ใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ตราด และสระแก้ว

4. เขตบริเวณพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ได้แก่ เยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

5. นอกเขตบริเวณอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ได้แก่ เยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดจันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ตราด และสระแก้ว

6. เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ได้แก่ เยาวชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ตราด และสระแก้ว

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. เยาวชนชายและเยาวชนหญิงมีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกัน
2. เยาวชนที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรียงตามลำดับ
ดังนี้

1. ความหมายของผู้นำ (leader) และการเป็นผู้นำ (Leadership)
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ
3. ลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
  - 4.1 เปรียบเทียบกับลักษณะการเป็นผู้นำ
  - 4.2 ภูมิลาเนาเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ

ความหมายของผู้นำ (leader) และการเป็นผู้นำ (Leadership)

ได้มีผู้ให้ความหมายของผู้นำไว้ดังต่อไปนี้

ภิญโญ สาร (2519 : 139) ให้หลักในการพิจารณาว่า "ผู้นำ"
ไว้สามประการคือ

1. ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในหลาย ๆ คน ที่มีอำนาจ อิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ ผู้นำมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตนหรือพฤติกรรมของผู้อื่น
2. ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสองทาง คือ ผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือผู้ตามและในบางคราว ผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำจึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มทุกคน

3. ผู้นำต่างจากหัวหน้าหรือผู้บริหาร ผู้นำ และผู้บริหารอาจเป็นคน ๆ เดียวกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงอาจเป็นคนอื่น ซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เขามีอำนาจ มีอิทธิพล และความสามารถในการจูงใจคน ให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความเห็น ความต้องการของเขาได้

อุดม สาอังก์กุล (2524 : 8) ได้ให้ความหมายผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการนำกลุ่มให้ดำเนินงานไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ได้ตามความต้องการของตนหรือความต้องการของเสียงส่วนมาก

อุทัย หิรัญรัต (2519 : 9) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้นำในเชิงปฏิบัติไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ริเริ่ม ประนีประนอมและประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) และอำนาจบารมี (Power) เป็นเครื่องมือในลักษณะที่เป็นแบบพิธีการ (Formal) และแบบไม่เป็นพิธีการ (Informal) ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อรุณ รักธรรม (2522 : 187) ได้ให้ความหมายว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้น หรือได้รับค้ำยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครอง บังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชา หรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้

อาภรณ์ จันทร์สว่าง (2525 : 1) อธิบายว่า ผู้นำคือผู้ที่เป็นหัวหน้าคนอื่น หรือคนที่คนอื่นยอมเลือกหรือยกย่องให้เป็นหัวหน้าหรือตัวแทนของคนส่วนมาก ดังนั้นผู้นำจึงเป็นผู้ที่สามารถสั่ง แนะนำ มีอิทธิพลเหนือคนอื่น หรือสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมของคนอื่น ๆ ได้

ทองเรียน อมรัชกุล (2533 : 37) ให้ความหมาย ผู้นำว่า หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ที่มีอำนาจเพื่อก่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในอันที่จะช่วยกันปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมายได้

มอร์ริส และซีแมน (Morris and Seaman. 1957 : 16) กล่าวไว้ว่า ผู้นำคือบุคคลที่มีอิทธิพลและใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นมากกว่าสมาชิกอื่นในกลุ่มหรือเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับมากกว่าใครในกลุ่ม หรือบุคคลผู้มีอิทธิพลในการที่จะดำรงหรือกระทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

ฮาลปิน (Halpin. 1966 : 27-28) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำคือ ลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในห้าประการต่อไปนี้

1. บุคคลหนึ่งที่มีบทบาทหรืออิทธิพล ต่อบุคคลในหน่วยงานมากกว่าบุคคลอื่น
2. บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. บุคคลที่มีบทบาทอื่นสำคัญที่สุดในการทำงานให้หน่วยงานดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย
4. บุคคลผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่น ๆ ให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำให้หน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงาน

ฟีลด์เลอร์ (Fiedler. 1967 : 10) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำหมายถึงบุคคลที่มีความคิดริเริ่มหรือส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้นำสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการปะทะของสมาชิกในกลุ่มดำเนินไปด้วยดี

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1968 : 289) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้เป็นข้อ ๆ คือ

1. บุคคลที่มีการกระทำที่จะชี้แนวทาง ควบคุมทัศนคติหรือการกระทำของผู้ตามในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลนั้นเป็นบุคคลในกลุ่มที่มีอิทธิพลหรืออำนาจที่จะกระทำดังกล่าว
2. บุคคลที่ผู้อื่นเห็นว่ามียุทธวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้นำ
3. บุคคลที่มีหน้าที่เป็นทางการ ที่จะให้คำแนะนำหรือออกคำสั่ง เพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มโดยการควบคุมนั้น เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ของบุคคลนั้น
4. บุคคลที่ได้คะแนนสังคมมิติสูงสุด

ฮอลแลนเดอร์ (Hollander. 1972 : 430) อธิบายว่า ผู้นำคือบุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพรวมทั้งเป็นผู้ที่มีสถานะที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ใช้อิทธิพลเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่มและดำเนินกลุ่มไปสู่เป้าหมาย

กู๊ด (Good. 1973 : 332) ให้ความหมายของผู้นำว่า คือบุคคลที่ได้รับการยกย่องหรือได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถที่จะนำหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการทำงาน

จากความหมาย ผู้นำ ดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีความสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อให้งานของส่วนรวมประสบความสำเร็จ สามารถในการรับมือนำทางเพื่อนได้

ความเป็นผู้นำ (Leadership) ได้มีผู้อธิบายความหมายของความ เป็นผู้นำไว้ ดังเช่น

สมพงษ์ เกษมสิน (2514 : 204) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำคือ การเป็นผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

อุทัย หิรัญรัต (2524 : 19) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำหมายถึง การใช้อิทธิพลจูงใจให้ผู้ช่วยงานหรือหมู่ผู้ตามร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยที่คนเหล่านั้นเห็นว่า เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

อรุณ รักธรรม (2523 : 87) ให้ความหมาย การเป็นผู้นำ คือ ความสามารถของบุคคลที่จะชักจูงผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจกับตนดำเนินการไปสู่จุดหมายของตนได้

กิติ ตย์คานนท์ (2531 : 22) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้นำไว้ว่า การเป็นผู้นำคือศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจ หรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการสื่อความหมายของการติดต่อ

กันและกันได้ร่วมมือกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทองเรียน อมรัชกุล (2533 : 37) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ด้วยความพึงพอใจ ปราศจากระเบียบ บังคับหรือผลักดันแต่ประการใด

ทีด (Tead. 1955 : 63) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำ เป็นการกระทำที่มี อิทธิพลจูงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความเป็นผู้นำเป็นศิลปะแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบเขา

โซโลมอน (Solomon. 1950 : 4-5) มีความเห็นว่า ความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติของการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นรับฟัง เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยอมทำตามคำแนะนำชี้แจงของเขา ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์

เทอร์รี่ (Terry. 1960 : 410) ให้ทัศนะว่า ภาวะผู้นำคือความสัมพันธ์ของบุคคลใดคนหนึ่งจะทำให้บุคคลทำงานร่วมกันอย่างมีความตั้งใจตาม ความปรารถนาของผู้ที่ได้ชื่อว่าผู้นำ

โรลด์ และคนอื่น ๆ (Roald and others. 1972 : 176) ให้ความหมายของการเป็นผู้นำว่า การกระทำหรือพฤติกรรมระหว่างบุคคลและกลุ่มที่จะนำไปสู่เป้าหมายอันพึงปรารถนาทั้ง 2 ฝ่าย

กล่าวโดยสรุป การเป็นผู้นำ คือ ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลที่จะ มีอิทธิพลจูงใจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ด้วยความพึงพอใจ ปราศจากการบังคับ หรือผลักดันแต่ประการใด การเป็นผู้นำ จึงเป็นคุณสมบัติของการที่บุคคลใช้ความสามารถทำให้ผู้อื่นรับฟัง เห็นด้วยกับ วัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยอมทำตามคำแนะนำชี้แจงเพื่อให้กลุ่มดำเนินการตาม วัตถุประสงค์

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

ทองอินทร์ วงศ์โรสธร (2528 : 8-14) ได้เสนอแนะพอสรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำนั้นมี 5 ทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีพันธุกรรม (Genetic Theories) เชื่อว่าการเป็นผู้นำเป็นเรื่องของความสามารถที่เกิดขึ้นเฉพาะคนหรือเฉพาะตระกูล และสืบเชื้อสายกันได้จากพ่อไปยังลูก จากลูกไปยังหลาน เพราะบุคลิกภาพหรือลักษณะของการเป็นผู้นำตามแนวคิดนี้เป็นของที่มีมาแต่กำเนิดและคุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สืบเชื้อสายกันได้ในตระกูล

2. ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theories) เมื่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีพันธุกรรมก็ได้รับการปรับปรุงแก้ไข กล่าวคือ ผู้นำในยุคต่อมาไม่ได้จำกัดเฉพาะชนชั้นสูงหรือเฉพาะบางตระกูลเท่านั้น หากแต่ว่าจะสามารถเกิดขึ้นได้จากคนทุกระดับขอให้มีคุณสมบัติผู้นำ (Leadership Trait) คุณสมบัติเหล่านี้อาจมีมาแต่กำเนิดตามทฤษฎีพันธุกรรมหรืออาจได้มาจากประสบการณ์การศึกษาเล่าเรียนหรือการฝึกอบรม

3. ทฤษฎีผลกระทบระหว่างบุคคลและสถานการณ์ (Personal Situational Theories) ทฤษฎีนี้ถือว่าภาวะผู้นำนั้นเกิดขึ้นจากผลกระทบจากปัจจัย 2 ประการคือ

3.1 คุณลักษณะของผู้นำ

3.2 เหตุการณ์ที่เผชิญหน้ากลุ่ม

ปัจจัยทั้งสองอย่างสำคัญมากตามแนวคิดของวิชาการกลุ่มนี้ ผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เหตุการณ์อย่างหนึ่งอาจจะต้องการผู้นำแบบหนึ่ง เมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่เลยก็อาจจะเป็นผู้นำได้แล้วแต่สถานการณ์

4. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theories) นักทฤษฎีกลุ่มนี้ ได้แก่ อาร์กิริส (Arquis) เบลคและมูตัน (Blake and Mouton) ไลเคิร์ต (Likert) และแมคเกรเกอร์ (McGregor) นักวิชาการกลุ่มนี้มีบทบาทของผู้นำลดถือหลักต่อไปนี้

4.1 เน้นธรรมชาติของมนุษย์เป็นหลัก มนุษย์รักอิสระ มีความต้องการ ความหวัง ความตั้งใจ และแรงจูงใจที่จะทำงาน

4.2 มนุษย์ทำงานในกลุ่มหรือองค์การ ธรรมชาติขององค์การย่อมมีการควบคุมให้เป็นระบบระเบียบ

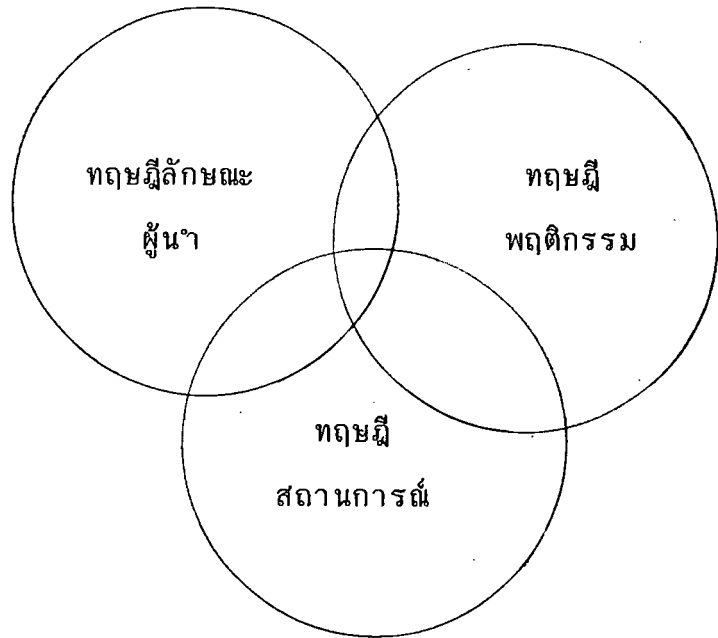
4.3 ภารกิจของผู้นำคือการจัดปรับปรุงสภาพแวดล้อม หรือบรรยากาศขององค์การเอื้ออำนวยต่อธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อให้ทำงานได้อย่างเต็มที่ ตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำมีข้อสังเกตอยู่ประการหนึ่งว่า นักทฤษฎีได้พยายามอธิบายว่า ภาวะผู้นำคืออะไร และเกิดขึ้นมาได้อย่างไรมากกว่าที่จะอธิบายว่า สถานการณ์ที่เฉพาะต้องการให้ใครมาเป็นผู้นำ (อรุณ รักธรรม, 2527 : 333-334) ทว่าการศึกษาในเรื่องผู้นำที่จะสรุปสาระสำคัญได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำแยกออกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. ทฤษฎีลักษณะผู้นำ (Trait Theories) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่พิจารณาลักษณะเฉพาะตัวในการเป็นผู้นำหลัก
2. ทฤษฎีพฤติกรรม (Personel Behavior Theories) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่พิจารณาพฤติกรรมเฉพาะตัวตามวิธีการใช้อำนาจหรือพฤติกรรมของผู้นำ
3. ทฤษฎีสถานการณ์ (Situational Theories) เป็นกลุ่มทฤษฎีที่ถือว่าภาวะผู้นำนั้น เรื่องของสถานการณ์ ไม่ใช่เรื่องของแต่ละบุคคล

แนวทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่มนี้ นับว่ามีความสอดคล้องประสานกันและเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงความสอดคล้องประสานกันของทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำทั้งสามทฤษฎี

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำของฮอดจ์ และจอห์นสัน (Hodge and Johnson. 1970 : 255-259) มีดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ (The Trait Theory) มีสมมติฐานว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีลักษณะของบุคลิกภาพหรือคุณสมบัติพิเศษที่เกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ

2. ทฤษฎีทางสถานการณ์ (The Situational Theory) มีสมมติฐานว่า บุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งก็เพราะเกิดจากลักษณะของกลุ่มที่เขาเป็นผู้นำ

3. ทฤษฎีการเป็นผู้ตาม (The Followership Theory) มีสมมติฐานว่า เครื่องบ่งชี้คุณภาพของผู้นำก็คือ คุณภาพของผู้ตามวิธีที่ดีที่สุดในการประเมินผลคุณค่าของผู้นำก็คือ การวิเคราะห์ผู้ตาม

4. ทฤษฎีของผลรวม (The Eclectic Theory) ทฤษฎีนี้เกิดจากการนำเอาคำอธิบายของทฤษฎีต่าง ๆ มารวมกันเพื่อที่จะอธิบายการเป็นผู้นำ สตีอกดิสล์ (Stogdill. 1974 : 91) ทำการรวบรวมจากผลการศึกษาวิจัยของคนอื่น ๆ และได้นำมาจำแนกเป็นกลุ่ม ๆ ไว้เป็นการสรุปทฤษฎีภาวะผู้นำไว้ 6 ทฤษฎีคือ

1. ทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ (Great man Theories) ทฤษฎีนี้เหมือนกับทฤษฎีที่ว่าด้วยคุณลักษณะของผู้นำ (Trait Theory of Leadership) ที่เชื่อว่าลักษณะความเป็นผู้นำนั้นมีมาตั้งแต่กำเนิด

2. ทฤษฎีสถานการณ์แวดล้อม (Environment Theories) เชื่อว่าลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเกิดจากสภาวะแวดล้อม เวลา สถานที่ และโอกาส

3. ทฤษฎีบุคคลและสถานการณ์ (Personal Situation Theories) มีความเชื่อว่า ความเป็นผู้นำนั้นนอกจากสถานการณ์และสภาวะแวดล้อม ความสามารถเฉพาะตัวมีส่วนประกอบด้วย ทั้งนี้ผู้นำจะต้องมีความฉลาด ความสามารถ รวมทั้งมีผู้ร่วมงานที่ดีด้วย

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction Expectation Theories) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสามประการคือ การกระทำ (Action) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และความรู้สึก (Sentiment) โดยเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการกระทำ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีการควบคุมทางเจตคติที่ดีเหมาะสมกับสถานการณ์

5. ทฤษฎีมุษยธรรม (Humanistic Theories) เชื่อว่า ผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้มีความเข้าใจในลักษณะทางธรรมชาติของจิตมนุษย์ว่า มีความต้องการอะไร บุคคลแต่ละคนในกลุ่มมีความนึกคิดและต้องการอะไร หากผู้ที่เป็นผู้นำเข้าใจ และสามารถสนองความต้องการเหล่านั้นจะสามารถทำให้กลายเป็นผู้นำในกลุ่มอย่างแท้จริง

6. ทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theories) เชื่อว่า ลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะคิดอยู่เสมอว่าการที่ตนทำอะไรแก่ผู้อื่น ย่อมต้องการได้สิ่งตอบแทนที่คุ้มค่ากันหรือดีกว่า ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำจะถูกผู้ตามในกลุ่มคิดอยู่เสมอว่า

ถ้าตนให้ความร่วมมือตามที่ผู้นำวางไว้แล้ว ผลตอบแทนควรจะคุ้มค่ากัน ถ้าผู้นำสามารถให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากันได้แล้วย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้ตาม

จากการศึกษาทฤษฎีความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่ง เยาวชนจะต้องมีลักษณะความเป็นผู้นำที่มีความสามารถ มีสติปัญญา มีความคิดริเริ่ม กล้าตัดสินใจ ผู้นำเป็นจุดดวงประทีป เป็นจุดรวมพลังของสมาชิก

ลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ

การพิจารณาประเภทของผู้นำได้มีการแยกพิจารณาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ลักษณะวิธีการใช้อำนาจของการเป็นผู้นำ การปฏิบัติงานหรือลักษณะของสังคม มีผู้ศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำดังนี้

ภิญญา สาคร (2516 : 160-161) แบ่งผู้นำไว้ 3 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบเผด็จการ (The Autocratic Leader) เป็นผู้นำที่ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นใหญ่ ไม่คำนึงถึงคนอื่น เป็นการออกคำสั่งมุ่งแต่งงานเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (The Democratic Leader) เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจโดยคำนึงถึงความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมกัน

3. ผู้นำแบบตามสบาย (The Laissez-Faire Leader) เป็นผู้นำประเภทที่ปล่อยให้ผู้บังคับบัญชาทำงานกันตามสบาย ให้อิสระเสรีเต็มที่ในการวินิจฉัยสั่งการ มีการควบคุมตรวจตรา น้อยมาก

สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 221-223) ได้จำแนกผู้นำไว้ 3 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตนิยม (Autocratic Leadership) หรือ อัตตาธิปไตย หรือแบบเผด็จการ เป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองมาก ชอบวางท่าใหญ่โต ต้องการขยายอำนาจของตนออกไป

ทุกวิถีทางด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะกระทำได้ การบริหารงานของผู้บริหารแบบนี้จะมีลักษณะทั่ว ๆ ไปดังนี้

1.1 นิยมใช้อำนาจเท่าที่มีอยู่เกือบตลอดเวลาทั้ง ๆ ที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น

1.2 การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เพื่อจะแสดงว่ามีอำนาจ

1.3 การตัดสินใจและการแก้ปัญหาทุกเรื่องมักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชาเพื่อสร้างความสำคัญให้ตนเอง

1.4 ผู้บังคับบัญชาใช้วิธีเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงเพียงผู้เดียวเพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้จำต้องเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

1.5 นโยบายนโยบายวัตถุประสงค์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการดำเนินงาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่สั่งลงมาจากเบื้องบนทั้งสิ้น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา หากจะฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาก็เป็นแต่เพียงวิธีการ เพราะการตัดสินใจมักเป็นไปในลักษณะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นสำคัญ การติดต่อสื่อสารมีมาจากบนลงล่างเพียงทางเดียว

1.6 มิได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนของหน่วยงานนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ของผู้บังคับบัญชา ไม่นิยมใช้หลักเหตุผลในการดำเนินงาน

1.7 ข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้มาต้องผ่านหลายชั้นกว่าจะมีการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งทางเดินของข่าวสารมักจะซับซ้อนและวกวนเสียเวลา งานดังกล่าวจะล่าช้าและค้างค้ำ

1.8 ระบบการตั้งคณะกรรมการเป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบที่ได้ผลและเป็นวิธีการที่จะให้เรื่องบางเรื่องซึ่งไม่ต้องการนำไปปฏิบัติให้เรียบง่าย

2. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire Leadership) ผู้นำแบบนี้ใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย ปล่อยให้เป็นที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา กำหนดแนวทางที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานเอง ผู้บังคับบัญชาคอยแต่จะลงนามหรือผ่านเรื่องเท่านั้น ผู้นำแบบนี้จะมีลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปดังนี้

2.1 ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอ กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการจัดงานได้ตามใจชอบ ไม่ค่อยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก

2.2 ไม่มีหลักการควบคุมดูแล และไม่ได้สร้างหลักเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมงานว่าใครปฏิบัติงานได้ผลหรือไม่

2.3 ผู้บังคับบัญชามักไม่ยุ่งเกี่ยว ใครจะทำอะไรก็ได้

2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานไม่แน่นอน

2.5 ขาดความคิดริเริ่มและไม่พยายามจัดให้มีการประเมินผลงาน

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ผู้นำแบบนี้เป็นแบบที่จัดว่าดีที่สุดในอันวยประโยชน์ในการบริหารงานมากที่สุด เป็นพวกกลางๆ คืออำนาจของกลุ่มเหนือกว่าตัวเอง จะดำเนินการสิ่งใดก็มักจะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการที่จะให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารงานจะเน้นหนักไปในทางที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ลักษณะการบริหารงานทั่ว ๆ ไปของผู้นำแบบนี้มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนการดำเนินงานเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์กรและส่วนรวม

3.2 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่

3.3 ผู้บังคับบัญชาหาตัวเป็นผู้นำและผู้ให้คำแนะนำ สอนงานแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

3.4 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและวินิจฉัยเลือกวิธีการที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตัวเอง

3.5 สร้างความนิยมเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาไม่มีความรู้สึกว่านายเหนือหัวอยู่กับตน แต่มีความรู้สึกว่ามีผู้ร่วมงานคอยให้คำแนะนำอยู่กับตน

3.6 มีความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจัง และเต็มที่

มบุญ ตนะวัฒนา (2529 : 27-28) ได้เสนอลักษณะการเป็นผู้นำไว้ 3 ประการคือ

1. ผู้นำแบบเผด็จการ (autocratic leader) หรือผู้นำแบบกุ่มอำนาจ (centralized) หรือผู้นำที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (leader-centered) ผู้นำแบบนี้จะเป็นผู้นำที่เข้าครอบครองความรับผิดชอบทั้งหมดในด้านการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นริเริ่มและสั่งการ การจูงใจและการควบคุมลูกน้อง ผู้นำแบบเผด็จการอาจจะตัดสินใจว่า ตนคนเดียวเท่านั้นที่มีสมรรถภาพและความสามารถในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ เขาอาจจะมีความรู้สึกว่า ลูกน้องของเขาไม่มีความสามารถหรือความพยายามที่จะนำตนเองได้ หรืออาจจะมิได้มีเหตุผลอื่นในการครอบครองตำแหน่งอันแข็งแกร่งในด้านการแนะแนวและควบคุมนี้ การตอบสนองของลูกน้องที่มีต่อผู้นำแบบเผด็จการ

2. ผู้นำแบบร่วมมือช่วยเหลือ (the participative leader) หรือผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leader) ผู้นำที่ทำให้ลูกน้องมีส่วนร่วมจะทำตัวเป็นผู้นำด้วยการให้และขอคำปรึกษาหารือ (consultation) เขาไม่ได้มอบสิทธิการตัดสินใจขั้นสุดท้ายให้แก่ลูกน้อง และให้ลูกน้องเป็นผู้ออกคำสั่ง แต่เขาจะแสวงหาความคิดและความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจต่าง ๆ จากลูกน้องซึ่งมีผลกระทบต่อตัวเขาให้มาก ผู้นำแบบประชาธิปไตยได้ปลูกฝังความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ลูกน้อง เพื่อให้ความคิดของลูกน้องได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยการควบคุมตนเองขึ้น ผู้นำจึงเป็นผู้สนับสนุนด้วยการสื่อสารกับลูกน้องมากกว่าเป็นผู้เผด็จการ (dictator)

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (the free-rein leader) หรือผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (the laissez-faire or hand-off style) ภายใต

ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยมนี้ผู้นำได้มอบอำนาจการตัดสินใจให้ไปอยู่ในกำมือของลูกน้องค่อนข้างจะสมบูรณ์ ผู้นำแบบนี้คาดหวังว่าลูกน้องจะมีความรับผิดชอบต่อการจูงใจการแนะแนว และการควบคุมตัว ยกเว้นแต่การตั้งกฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐานต่ำสุดไว้จำนวนหนึ่ง วิธีนี้ผู้นำจะใช้ไปในด้านการติดต่อสื่อสารและสนับสนุนผู้ตามอย่างจำกัด

กิติ ตย์คานนท์ (2531 : 26-27) แบ่งประเภทผู้นำตามลักษณะของการบริหารงานเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. ผู้นำแบบอัตตาริปไตย (authoritarian) หรือ (autocratic leader) เป็นผู้นำแบบเผด็จการซึ่งมีลักษณะดังนี้

1.1 ใช้อำนาจตลอดเวลา

1.2 ยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ฉะนั้นทุก ๆ อย่างจะออกจากตัวเอง

1.3 นโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป้าประสงค์ การจัดระบบงาน มาตรฐานการปฏิบัติงาน ลังมาจากเบื้องบน

1.4 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากใครหรือที่ใดก็ตามจะต้องผ่านหลายขั้นตอน ผู้นำประเภทนี้จะคิดแล้วคิดอีกว่าจะวินิจฉัยสั่งการได้ ท้าให้งานล่าช้าค้างคั้งได้

1.5 ผู้ช่วย ตามความรู้สึกของผู้นำประเภทนี้ เขาจะหมายถึงผู้ได้บังคับบัญชา จึงไม่มีการแบ่งงานให้ผู้ช่วย ผู้ช่วยทำงานของหัวหน้างานได้สำเร็จไม่ใช่ว่างานของตนเองสำเร็จ เนื่องจากมีแต่งงานของหัวหน้า ไม่มีงานของผู้ช่วย

1.6 การตั้งกรรมการเป็นวิธีการใช้การกระจายความรับผิดชอบมาให้ผู้อื่น ไม่ใช่ว่าเพื่อฟังความคิดเห็น ประธานเกือบเป็นผู้พูดเสียคนเดียว เกือบตลอดการประชุม หรือไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น

2. ผู้นำแบบเสรี (laissez-faire leader) เป็นผู้นำแบบไม่เอาไหน ปล่อยตามเรื่องตามราว ไม่ใช้อำนาจบังคับบัญชาควบคุมผู้ใต้บังคับ

บัญชา ปราศจากความรับผิดชอบ คอยแต่ลงนามผ่านเรื่องให้พ้นตัวไปเท่านั้น
ผู้นำประเภทนี้มีลักษณะ

2.1 ไม่มีความคิดริเริ่ม

2.2 ทำงานโดยปล่อยอะไรต่ออะไรไปตามเรื่อง ไม่คำนึงถึง
หลักการ เหตุผล กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ ผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดจะทำอย่างไรก็ได้

2.3 ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ถ้าเห็นว่าไม่ขัดต่อ
ระเบียบ ยอมให้เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ไปได้ตามความคิดของผู้ใต้บังคับบัญชา
หรือความต้องการของผู้บังคับบัญชาได้ง่าย ๆ

2.4 ไม่มีการประเมินผลงาน

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leader) เป็นแบบที่ดี
ที่สุด ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความ
คิดเห็นของตน มีลักษณะการบริหารดังนี้

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิด มีความคิด
สร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็น และเลือกใช้ปฏิบัติงานของตนเอง

3.2 จัดสรรแบ่งงานและมอบหมายหน้าที่การงานให้ผู้ใต้บังคับ
บัญชารับผิดชอบดำเนินการ ตามความเหมาะสมของแต่ละคนแต่ละหน้าที่

3.3 ให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงาน และรับฟังความคิดเห็นกับ
คำปรึกษาหรือหารือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น
ในเชิงสร้างสรรค์เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน เกิดความร่วมมือ
ประสานงานอย่างจริงจังและเต็มใจ นั่นก็คือเกิดการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะทำการ
บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การหรือหน่วยงานในที่สุด

การแบ่งลักษณะผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ
(Styles) ของการเป็นผู้นำ ยูริส กล่าวว่า แบ่งได้เป็น 3 แบบดังนี้ (Uris.
1953 : 29-30)

1. ผู้นำแบบอัตตนิยม (Autocratic leader) หรือผู้นำแบบ
อัตรธิปไตย คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยถืออำนาจเป็นใหญ่ ครอบครอง

กลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง สมาชิกมีความสัมพันธ์กับผู้นำเฉพาะในด้านการรับใช้หรือ พังคำสั่ง และการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า มี ลักษณะนิยามอำนาจอยู่เกือบตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็น ที่จะต้องปฏิบัติ เช่นนั้น การวินิจฉัยสั่งงานต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์ มุ่งประโยชน์ ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ เพื่อแสดงว่าตนมีอำนาจ การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหาทุกเรื่อง มักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความ สำคัญให้กับตนเอง นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังใช้ชีวิตเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงแต่ผู้เดียว ทั้งนี้เพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าว เป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ต้องยอมสยบ และเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2517 : 90-91)

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) คือ ลักษณะ ผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับ สมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ตัดสินใจโดยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ในกลุ่ม สมาชิกมีความสัมพันธ์กันหลายทิศทาง ลักษณะการบริหารงานของผู้นำ แบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือ กับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนดำเนินการดำเนินงานเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อ องค์กรและส่วนรวม เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาสแสดงความคิด เห็นเต็มที่ผู้บังคับบัญชาทำตัว เป็นทั้งผู้นำ และผู้ให้คำแนะนำ สั่งงานแก่ผู้ใต้- บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและ วินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง สร้างความนิยม เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรู้สึก ว่า ผู้ร่วมงานคอยให้คำแนะนำสั่งสอน และ ทำงานร่วมอยู่กับตนในการปฏิบัติงานมีความไว้วางใจกัน มีสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจังและเต็มใจ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2517 : 91)

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติ งานโดยปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามใจชอบ ไม่มีการตัดสินใจที่เป็นของ

ตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และสมาชิกกับสมาชิก
โครงสร้างเป็นแบบขาดตอนไม่มีระบบกลุ่มอยู่ในลักษณะ

รัสเซลและสแตนนิค (Russel and Stanick. 1961 : 2) ได้แบ่ง
ลักษณะผู้นำออกเป็น 4 แบบคือ

1. แบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) เป็นลักษณะที่แต่ละคนในกลุ่มมี
อิสระอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ผู้นำไม่มีอิทธิพลชักจูง
สมาชิกในกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนทำงานตามความพอใจของตนเอง ไม่คำนึงถึง
ระเบียบกฎเกณฑ์ใด ๆ

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic-Cooperative) เป็นลักษณะ
ที่มีการประชุมปรึกษาหารือในการตัดสินใจกระทำกรใด ๆ ผู้นำแสดงตัวเป็นทั้ง
ผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม การปรึกษาหารือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่ม
มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของกลุ่มและร่วมกันปฏิบัติงาน

3. แบบอัตนียมก้าวร้าว (Autocratic-Aggressive) เป็นลักษณะ
ที่ผู้นำใช้การตัดสินใจโดยไม่มีการปรึกษาหารือสมาชิกในกลุ่ม ตัดสินใจถืออำนาจ
เป็นใหญ่ แสดงออกในทางก้าวร้าว และจะวางแผนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย
ตนเองไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ใด

4. แบบอัตนียมยอมตาม (Autocratic-Submissive) เป็นลักษณะ
ที่ผู้นำใช้การตัดสินใจกระทำใด ๆ ด้วยตนเอง ขอบปรึกษาหารือผู้อื่น เช่น
คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งเป็นบุคคลอื่นนอกกลุ่ม

ฟลิปโป (Flippo. 1940 : 230-232) ได้ศึกษาพิจารณาลักษณะ
ของผู้นำจากการใช้อำนาจได้ 3 ประเภทเช่นกันคือ

1. ผู้นำแบบอัตนียม (autocratic leader) บางที่เรียกว่า แบบ
อัตรธิปไตย มีลักษณะสำคัญคือ ถืออำนาจเป็นใหญ่ถือตัวและเชื่อมั่นในตนเองมาก
ชอบวางท่าทางาหุ้รต ไม่ค่อยรับฟังหรือให้เกียรติคนอื่น

2. ผู้นำแบบเสรีนิยม (laissez-faire leader) บางที่เรียกว่า
ผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (free-reinleader) ผู้นำแบบนี้มักปล่อยให้สมาชิกใน

158.4

2574 ค

ธ.2

248989

กลุ่มปฏิบัติตนตามสบาย ผู้นำขาดลักษณะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งไม่มีการตัดสินใจที่เป็นตัวของตัวเอง

3. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leader) ผู้นำแบบนี้ นับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด และอำนวยความสะดวกในการบริหารงานมากที่สุด ว่างกว้าง ถึงอำนาจของกลุ่มเหนือกว่าของตนเอง จะดำเนินการบริหารงานอย่างใดก็ตาม จะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการที่จะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารงานจะเน้นหนักไปในทางที่จะให้เกิดความเข้าใจ อันดีกันเสียก่อน และมีความต้องการให้เกิดผลงานจากการที่ตนได้รับความนิย มยกย่องเป็นสำคัญเพื่อเป็นเครื่องสนับสนุน

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งลักษณะผู้นำตามรัสเซลและสเตนิค (Russel and Stanick) ครอบคลุมลักษณะผู้นำออกเป็น 4 แบบคือ

1. แบบเสรีนิยม (Laissez-Fair)
2. แบบประชาธิปไตย (Democratic-Cooperative)
3. แบบอัตนิยมก้าวร้าว (Autocratic-Aggressive)
4. แบบอัตนิยมยอมตาม (Autocratic-Submissive)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพศกับลักษณะการเป็นผู้นำ

ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2512 : 48) ได้ศึกษาความแตกต่าง ระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำและนิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำ ครอบคลุมกลุ่มละ 50 คน เป็นชาย 25 คน และหญิง 25 คน ใช้แบบสอบถาม เดอะ ลีดเดอร์ชิป ออบิลิตี้ อีแวลูเอชัน (The Leadership Ability Evaluation) หรือ LAE สร้างโดย รัสเซล (Russel) และ สเตนิค (Stanick) ครอบคลุมผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ แบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย แบบอัตนิยมก้าวร้าว และแบบอัตนิยมยอมตาม ผลการศึกษา

พบว่า ผู้นำทั้ง 4 แบบนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบในแต่ละประเภทระหว่างกลุ่ม นิสิตชายและ นิสิตหญิงที่เป็นผู้นำ ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม นิสิตชายและ นิสิตหญิงที่ไม่ได้เป็นผู้นำก็ไม่มี ความแตกต่างกัน

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน และลักษณะผู้นำของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 219 คน ในส่วน ที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำ พบว่า เด็กนักเรียนชายและหญิงมีลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน

เปรมจิต ทศปะ (2516) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน ค่าตนเอง ลักษณะผู้นำ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 599 คน พบว่า นักเรียนชายมีลักษณะผู้นำสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญ

กัลยา ตะบูนพงค์ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะความเป็น ผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ใตยใช้แบบประเมินลักษณะ ความเป็นผู้นำ เดอะ ลีดเดอร์ชิป ออิลิตี้ อีแวลูเอชัน (The Leadership Ability Evaluation) ซึ่งสร้างโดย รัสเซล (Russel) และสแตนนิค (Stanick) นำมาแปลเป็นภาษาไทย ส่งไปยังนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพ มหานคร จำนวน 235 คน เป็นผู้นำ 75 คน ไม่เป็นผู้นำ 160 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่เป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน นักศึกษาทั้ง เพศชายและ เพศหญิงมีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบอัตนิยม ยอมตาม และต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาที่ระดับหลักสูตรต่างกันมีลักษณะ ความเป็นผู้นำของนักศึกษาแบบเสรีนิยมและแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบจากทุกวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพศและลักษณะความเป็น ผู้นำของกลุ่มรุนแรง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ประเภทศึกษาระดับ หลักสูตรไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มรุนแรง

เกรียงไกร ธรรมลักษณา (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลักษณะ ความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ใตยใช้แบบสอบวัดลักษณะความเป็น

ผู้นำ เดอะ ลีดเดอร์ชิป อปิลิตี้ อีแวลูเอชัน (The Leadership Ability Evaluation) ซึ่งสร้างโดย รัสเซล (Russel) และสแตนนิค (Stanick) ส่งไปยังนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2524 ทั้งสิ้น 14 แห่ง จำนวน 661 คน เป็นชาย 321 คน และหญิง 340 คน ผลการวิจัยพบว่า ลำดับของลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงสุด รองลงมาคือ แบบอัตนนิยมยอมตาม แบบเสรีนิยมและแบบอัตนนิยมก้าวร้าว ตามลำดับ ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาชาย-หญิงทั้ง 4 แบบ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาชายส่วนมากเป็นแบบอัตนนิยมก้าวร้าวและนักศึกษาหญิงจะเป็นแบบเสรีนิยมและแบบอัตนนิยมยอมตาม

นิตยา นวลน้อม (2525) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร และเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ และผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีลักษณะผู้นำโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาหญิงมีลักษณะผู้นำสูงกว่านักศึกษาชายในด้านความรับผิดชอบ คุณธรรม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามารถในการตัดสินใจในการวางแผน ความมีเหตุผล และความมีจิตใจเข้มแข็งอดทน ส่วนนักศึกษาชายมีลักษณะผู้นำสูงกว่านักศึกษาหญิงในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ประภา คงน้อม (2527) ได้ศึกษาลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูวิชาเอกพลศึกษาและเมื่อเปรียบเทียบลักษณะผู้นำระหว่างนักศึกษาชายกับหญิง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ที่สร้างโดย รัสเซล เอ็น คาสเซล (Russel N. Cassel) และเอดวินเจอร์ค สแตนนิค (Edward J. Starsick) ลักษณะผู้นำที่ศึกษามี 4 แบบคือ แบบประชาธิปไตย แบบเสรีนิยม แบบอัตนนิยมยอมตาม แบบอัตนนิยมก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูวิชาเอกพลศึกษามีลักษณะผู้นำเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ แบบประชาธิปไตย ลำดับที่ 1 แบบเสรีนิยมลำดับที่ 2 แบบอัตนนิยมยอมตามลำดับที่ 3 แบบอัตนนิยม

ก้าวร้าวลำดับที่ 4 นักศึกษาชายกับหญิงวิชาเอกพลศึกษา มีลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบ
ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สันต์ชัย เหล่าสันติสุข (2528) ได้ศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาเปรียบเทียบ
วิเคราะห์กับเกณฑ์พฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ และเพื่อเปรียบเทียบ
ความแตกต่างในแต่ละคุณลักษณะของความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชายและหญิง
ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำในพฤติกรรมด้านการมีความรับผิดชอบ
การมีความเชื่อมั่นในตนเอง เกี่ยวกับการพูด การมีมนุษยสัมพันธ์ด้านส่วนรวม การ
มีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และความยุติธรรม และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ลักษณะความเป็นผู้นำในพฤติกรรมด้านการมีความเชื่อมั่นในตนเอง
เกี่ยวกับการกระทำ การมีมนุษยสัมพันธ์ด้านส่วนตัว การยอมรับฟังความคิดเห็น
ของคนอื่น และการมีคุณธรรมด้านความเมตตา กรุณา ระหว่างนักเรียนชายและ
นักเรียนหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับเพศกับลักษณะความเป็นผู้นำซึ่งได้พบว่า
เพศหญิงและเพศชายมีลักษณะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน และไม่แตกต่างกัน
ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนเพศชายและเพศหญิงใน
เขตการศึกษา 12 เพื่อศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิลาเนา กับลักษณะการเป็นผู้นำ

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมรณภาพแห่งตน
และลักษณะผู้นำของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 219 คน โดย
แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด
ในกรุงเทพฯ 117 คน ต่างจังหวัด 102 คน ในส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำ พบว่า
เด็กในกรุงเทพฯ มีลักษณะผู้นำสูงกว่าเด็กที่อยู่ในต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ

รัตนภรณ์ มหาศรานนท์ (2519) ได้ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับ ประชาธิปไตยของนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูงในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด พบว่า นักศึกษามีสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยต่างกัน ทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

นาวาโทสุรพาสม์ ทัทภมาน (2519) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม (ประชาธิปไตย) และอนุรักษนิยม (อำนาจนิยม) มีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาเดิม โดยนายทหารชั้นนายพันที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติเสรีนิยมมากกว่านายพันที่มีภูมิลำเนาอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครออกไปตามลำดับ

วิเชียร ทองนุช (2521) ได้ศึกษาการคิดหาเหตุผลของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางสังคมแตกต่างกันของนักเรียนในอำเภอเมือง และในชนบทของจังหวัดชลบุรี พบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองและในชนบทของจังหวัดชลบุรี พบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในเมืองและเด็กนักเรียนที่อยู่ในชนบทมีการคิดหาเหตุผลแตกต่างกัน

เพ็ญศิริ ชูติกุล (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของ เด็กที่อยู่ในเขตเมืองและเด็กที่อยู่ในชนบทของจังหวัดน่าน พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีความสามารถในการแก้ปัญหสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชนบท

มันทนา เพ็งหนู (2522) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตเมืองของแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าเด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนอกเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิตยา นวลนิม (2525) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร และเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านภูมิลำเนา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมืองและชนบท มีลักษณะผู้นำโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ยังไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใด

จากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิลาเนากับลักษณะความเป็นผู้นำซึ่งพบว่า
กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในภูมิลาเนาต่างกัน มีลักษณะความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันและ
ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนที่มีภูมิลาเนา
ในเขตอุตสาหกรรมและนอกเขตอุตสาหกรรม ในเขตการศึกษา 12 เพื่อศึกษา
ลักษณะการเป็นผู้นำ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดขอบเขตของประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเยาวชนชายและหญิงในเขตการศึกษา 12 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว ประจำปี พ.ศ. 2536 จำนวนทั้งสิ้น 37,133 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 745 คน โดยวิธีการดังนี้

2.1 รวบรวมจำนวนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีนักเรียนอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว

2.2 สุ่มโรงเรียนในแต่ละจังหวัด โดยสุ่มจังหวัดละ 2 โรงเรียน

2.3 สุ่มนักเรียนที่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 14-18 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามสัดส่วน ดังรายละเอียดในตาราง 1-3

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ฉะเชิงเทรา	94
ชลบุรี	100
ระยอง	96
จันทบุรี	91
นครนายก	90
ปราจีนบุรี	90
สระแก้ว	84
รวม	745

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ชาย	284
หญิง	461
รวม	745

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค

เพศ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เขตอุตสาหกรรม	357
นอกเขตอุตสาหกรรม	388
รวม	745

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (the leadership ability evaluation) สร้างโดยรัสเซล เอ็น. คาสเซล (Russel N. Cassel) และเอ็ดเวิร์ด เจ. สเตนนิค (Edward J. Stanick) ซึ่ง ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2512) ได้แปลเป็นภาษาไทยเมื่อปี 2511 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นกับนิตยสาร 1 ได้ความเชื่อมั่น 0.90 ต่อมาได้ทำการปรับปรุง และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพฯ ปี 2532 มีค่าความเชื่อมั่น 0.95

แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำฉบับนี้ใช้ประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำจากการตัดสินใจ โดยการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้บุคคลเลือก เขาจะตัดสินใจเลือกกระทำวิธีใด เพื่อจะมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือต่อกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เห็นบรรลุเป้าหมายที่บุคคลในฐานะที่เป็นผู้นำต้องการ

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 48 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบที่เป็นไปได้ให้เลือก 4 คำตอบ แต่ละคำตอบจะแสดงถึงลักษณะผู้นำแบบใดแบบหนึ่ง ลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบ ได้แก่

1. ลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม (laissez-faire style)
2. ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic-cooperative style)
3. ลักษณะผู้นำแบบอัตนียมยอมตาม (autocratic-submissive style)
4. ลักษณะผู้นำแบบอัตนียมก้าวร้าว (autocratic-aggressive style)

การตอบแบบสอบถามนี้ให้นักเรียนตอบทั้ง 48 ข้อ แต่ละข้อเลือกเพียง 1 ตัวเลือก จาก 4 ตัวเลือก การตรวจให้ข้อละ 1 คะแนน นักเรียนแต่ละคน จะมีคะแนนลักษณะในการเป็นผู้นำตามที่ได้เลือกไว้ทั้ง 4 แบบ และเมื่อรวมกันแล้วต้องได้คะแนน 48 คะแนน

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำฉบับนี้มาใช้รถยนต์นา ไปหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ (test-retest reliability) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ในโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของลักษณะการเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบเสรีนิยม	ค่าความเชื่อมั่น	0.95
2. แบบประชาธิปไตย	ค่าความเชื่อมั่น	0.88
3. แบบอัตนียมยอมตาม	ค่าความเชื่อมั่น	0.90
4. แบบอัตนียมก้าวร้าว	ค่าความเชื่อมั่น	0.92

ลักษณะของแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศและภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะการเป็นผู้นำประกอบด้วยสถานการณ์สมมติที่กำหนดให้ 48 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ ซึ่งแต่ละคำตอบจะเป็นตัวแทนของลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม แบบประชาธิปไตย แบบอิตินิยมยอมตาม และแบบอิตินิยมก้าวร้าว ในการตอบผู้ตอบจะต้องเลือกตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเรื่องทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่สอดคล้องกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย อายุ.....ปี

หญิง อายุ.....ปี

2. ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด

เขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา)

นอกเขตบริเวณพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก (นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด สระแก้ว)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะการเป็นผู้นำ

คำชี้แจง สถานการณ์ที่กำหนดให้นี้มี 48 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีคำตอบ 4 คำตอบ ให้ท่านอ่านสถานการณ์ต่อไปทีละสถานการณ์ แล้วเลือกคำตอบที่ท่านเห็นว่า เป็นคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่ท่านเลือก

1. ท่านเห็นบุคคลที่ท่านรู้จักใส่नाฬิการาคาแพง เหมือนกับนาฬิกาของท่านที่เพิ่งหายไ้ ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ไม่พูดอะไรเลย
  - ข. ขอให้เขาคืนนาฬิกาเรือนั้นให้ท่าน
  - ค. บอกเขาว่าท่านทานาฬิกาเหมือนที่เขาใส่หาย แล้วถามเขาว่าจะเป็นไ้ได้หรือไม่ว่า นาฬิกาเรือนั้นมาเป็นนาฬิกาของท่าน
  - ง. เรียกตำรวจ
2. มารดาของท่านรักน้องหรือพี่ของท่านมากกว่า ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ถามบิดาของท่านว่า ควรจะทำอย่างไร
  - ข. ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับมารดาของท่าน
  - ค. ไม่ทำอะไรเลย และรอจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเอง
  - ง. ขอร้องมารดาของท่านให้ ไ้ ไ้ ความยุติธรรมแก่ท่านบ้าง
3. ท่านเป็นลูกจ้างของบริษัทแห่งหนึ่งมาเป็นเวลานานกว่าลูกจ้างคนอื่น ๆ และรู้สึกว่ นายจ้างชอบมอบงานที่ยุ้งยากลำบากให้ท่านทำ แทนที่จะมอบให้ลูกจ้างคนอื่น ๆ ทำบ้าง ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. บอกนายจ้างให้แบ่งงานดังกล่าวแก่ลูกจ้างคนอื่น ๆ บ้าง
  - ข. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
  - ค. เสนอข้อข้องใจของท่านต่อคณะกรรมการร้องทุกข์ของบริษัท
  - ง. ระบายความคับข้องใจนี้กับเพื่อนร่วมงานของท่าน และขอร้องให้เขาช่วยแบ่งเบาภาระเกี่ยวกับงานดังกล่าวด้วย
4. ท่านนั่งรถโรงเรียนไปโรงเรียนพร้อม ๆ กับเพื่อนนักเรียนในละแวกบ้านของท่าน ซึ่งมักจะไปไ้ทันเวลาเสมอ เมื่อท่านต้องการไปไ้ทันเวลาท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ปรึกษาคนขับ ให้หาทางลัด เพื่อจะได้ทันเวลา
  - ข. หาทางที่จะโดยสารรถคันอื่น
  - ค. บอกเพื่อน ๆ มาให้ตรงเวลา
  - ง. ปรึกษาบิดามารดาของท่านว่า ควรจะทำอย่างไร

5. ถ้ามีกองขยะมูลฝอยกีดขวางบริเวณอาคารที่ท่านเช่าอาศัยอยู่ และอาจเป็นอันตรายแก่เด็ก ๆ หากท่านเป็นบิดามารดาของเด็กเหล่านั้นท่านจะทำอย่างไร
- ก. บอกเจ้าของอาคารให้ทำความสะอาดบริเวณเหล่านั้น
  - ข. ขอให้ทางเทศบาลดำเนินการจัดการกับเจ้าของอาคารดังกล่าว
  - ค. อาสาสมัครที่จะกำจัดขยะมูลฝอย พร้อมทั้งขอร้องเพื่อนบ้านให้ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณนั้น ๆ
  - ง. แนะนำเด็ก ๆ ให้ออกไปให้พ้นบริเวณกองขยะนั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอใช้เวลาให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเมื่อถึงวันที่นัดหมายกับสถานศึกษาผู้วิจัยได้เดินทางไปขอเก็บข้อมูลจากนักเรียนโดยแยกแบบสอบถามให้นักเรียนขีดตอบในชั้นเรียน และการควบคุมการตอบให้ครบถ้วนในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้เอง ก็จะทำการชี้แจงแก่ผู้ทำการทดสอบแทนในโรงเรียนนั้นอย่างละเอียด

การจัดกระทำข้อมูล

1. นำการตอบแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน ซึ่งมีทั้งหมด 48 ข้อ แต่ละข้อเลือกเพียง 1 ตัวเลือก การตรวจให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีคะแนนลักษณะเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ คะแนนลักษณะการเป็นผู้นำแต่ละแบบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

1.1 ผู้นำแบบเสรีนิยม (laissez-faire style) ที่ได้คะแนนดิบสูงกว่า 12 แสดงว่านักเรียนมีความเป็นผู้นำแบบนี้สูง ส่วนคนที่ได้คะแนนดิบต่ำกว่า 4 แสดงว่า มีความเป็นผู้นำด้านนี้ต่ำ

1.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic-cooperative style) คนที่ได้คะแนนดิบสูงกว่า 35 แสดงว่านักเรียนมีความเป็นผู้นำแบบนี้สูง ส่วนคนที่ได้คะแนนดิบต่ำกว่า 20 แสดงว่า มีความเป็นผู้นำด้านนี้ต่ำ

1.3 ผู้นำแบบอัทนียมยอมตาม (autocratic-submissive style) คนที่ได้คะแนนดิบสูงกว่า 13 แสดงว่า บุคคลผู้นั้นมีความเป็นผู้นำแบบนี้สูง ส่วนคนที่ได้คะแนนดิบต่ำกว่า 6 แสดงว่า มีความเป็นผู้นำด้านนี้ต่ำ

1.4 ผู้นำแบบอัทนียมก้าวร้าว (autocratic-aggressive style) คนที่ได้คะแนนดิบสูงกว่า 8 แสดงว่า บุคคลผู้นั้นมีความเป็นผู้นำแบบนี้สูง ส่วนคนที่ได้คะแนนดิบเท่ากับศูนย์ แสดงว่ามีความเป็นผู้นำด้านนี้ต่ำ

2. แยกประเภทของแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ ที่จะวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

4. ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ตามตัวแปร โดยการทดสอบ ไคร์สแควร์ (Chi-Square test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ตามลำดับมากไปน้อย

2. ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ตามตัวแปร เพศ และภูมิลำเนา โดยทดสอบไคร์สแควร์ (Chi-Square test) (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 89-91)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O - E)^2}{E}$$

เมื่อ χ^2 คือ ค่าไคสแควร์
 O_{ij} คือ ค่าความถี่ที่ศึกษามาได้ (observed frequency)
 E_{ij} คือ ค่าความถี่ที่หวังไว้โดยทฤษฎี (expected frequency)

หาค่า E_{ij} โดยใช้สูตร

$$E_{ij} = \frac{R_i \times C_j}{N}$$

โดยกำหนดให้

R_i = ผลรวมของความถี่ในแถวบน
 C_j = ผลรวมของความถี่ในแถวตั้ง
 N = ผลรวมของความถี่ทั้งหมด

หาค่า df โดยใช้สูตร

$$df = (r-1)(c-1)$$

โดยกำหนดให้

r = จำนวนแถวบน
 c = จำนวนแถวตั้ง

3. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสูตรหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 224)

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2) (N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่น
 X และ Y แทน คะแนน 2 ชุด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

LF	แทน	ลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม
DC	แทน	ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย
AS	แทน	ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนียมยอมตาม
AA	แทน	ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนียมก้าวร้าว
χ^2	แทน	ค่าไคสแควร์ (χ^2 -test) ในรูปของเทส ออฟ อินดิเพนเดนท (Test of Endependent)
df	แทน	ระดับชั้นของควมมีอิสระ
*	แทน	ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำร้อยละของจำนวนเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามลักษณะการเป็นผู้นำ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 ทดสอบความแตกต่างโดยจำแนกตามตัวแปรดังนี้

1. เพศ
2. ภูมิลำเนา

ตอนที่ 1 ค่าร้อยละของจำนวนเยาวชนในเขตการศึกษา 12

ตาราง 4 ร้อยละของจำนวนเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามลักษณะการเป็นผู้ના

แบบผู้ના	จำนวน	ร้อยละ
เสรีนิยม (LF)	43	5.77
ประชาธิปไตย (DC)	97	13.02
อัตนิยมยอมตาม (AS)	217	29.13
อัตนิยมก้าวร้าว (AA)	388	52.08
รวม	745	100.00

จากตาราง 4 พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้નાแบบอัตนิยมก้าวร้าวมากที่สุดคือ เป็นร้อยละ 52.08 รองลงมาคือ ลักษณะการเป็นผู้નાแบบอัตนิยมยอมตาม ลักษณะการเป็นผู้નાแบบประชาธิปไตย และลักษณะการเป็นผู้નાแบบเสรีนิยม คิดเป็นร้อยละ 29.13, 13.02 และ 5.77 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชน
ในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามตัวแปร เพศ และภูมิภาคของบิดามารดา

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขต
การศึกษา 12 จำแนกตามเพศ

ตัวแปร เพศ	ลักษณะการเป็นผู้นำ				รวม	χ^2
	อัตนิยม	อัตนิยม	ประชาธิปไตย	เสรีนิยม		
	ก้าวร้าว (AA)	ยอมตาม (AS)	(DC)	(LS)		
หญิง	247	122	64	28	461	4.35
ชาย	141	95	33	15	284	

จากตาราง 5 พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีเพศต่างกัน
มีลักษณะการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แสดงว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมี
ลักษณะการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ร้อยละของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามเพศ

ตัวแปร เพศ	ลักษณะการเป็นผู้นำ				รวม ร้อยละ
	อัตนิยม ก้าวร้าว	อัตนิยม ยอมตาม	ประชาธิปไตย	เสรีนิยม	
	ร้อยละ (AA)	ร้อยละ (AS)	ร้อยละ (DC)	ร้อยละ (LS)	
หญิง	53.58	26.46	13.88	6.07	100
ชาย	49.65	33.45	11.62	5.28	100

จากตาราง 6 พบว่า เยาวชนเพศหญิงในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมก้าวร้าวสูงสุด (ร้อยละ 53.58) และมีลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมต่ำสุด (ร้อยละ 6.07) เยาวชนเพศชายในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมก้าวร้าวสูงสุด (ร้อยละ 49.65) มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมต่ำสุด (ร้อยละ 5.28)

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามภูมิภาค

ตัวแปร ภูมิภาค	ลักษณะการเป็นผู้นำ				รวม	χ^2
	อัตนิยม	อัตนิยม	ประชาธิปไตย	เสรีนิยม		
	ก้าวร้าว (AA)	ยอมตาม (AS)	(DC)	(LS)		
เขตอุตสาหกรรม	195	84	52	26	357	12.19*
นอกเขตอุตสาหกรรม	193	133	45	17	388	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีภูมิภาคแตกต่างกัน มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เยาวชนที่มีภูมิภาคในเขตอุตสาหกรรมและเยาวชนที่มีภูมิภาคนอกเขตอุตสาหกรรมมีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกัน

ตาราง 8 ร้อยละของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามภูมิภาค
ของบิตามารดา

ตัวแปร ภูมิภาค	ลักษณะการเป็นผู้นำ				รวม ร้อยละ
	อัตรนิยม	อัตรนิยม	ประชาธิปไตย	เสรีนิยม	
	ก้าวร้าว ร้อยละ (AA)	ยอมตาม ร้อยละ (AS)	ร้อยละ (DC)	ร้อยละ (LS)	
เขตอุตสาหกรรม	54.62	23.52	14.57	7.29	100
นอกเขตอุตสาหกรรม	49.74	34.28	11.60	4.38	100

จากตาราง 8 พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีภูมิภาค
เขตอุตสาหกรรมมีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตรนิยมก้าวร้าวสูงสุด (ร้อยละ
54.62) และมีลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมต่ำสุด (ร้อยละ 7.29) ส่วน
เยาวชนที่มีภูมิภาคอยู่นอกเขตอุตสาหกรรม มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตรนิยม
ก้าวร้าวสูงสุด (ร้อยละ 49.74) มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยมต่ำสุด
(ร้อยละ 4.38)

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามตัวแปร เพศ และภูมิลำเนา

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. เยาวชนชายและเยาวชนหญิง มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกัน
2. เยาวชนที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเยาวชนในเขตการศึกษา 12 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) จากกลุ่มประชากร จำนวน 37,133 คน ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 745 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของเยาวชน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (the leadership ability evaluation) สร้างโดย รัสเซลเอ็ม คาสเซล (Russel N. Cassel) และเอ็ดเวิร์คเจ สแตนนิค (Edward J. Stanick) ลักษณะผู้นำที่ศึกษามี 4 แบบคือ แบบ

เสรีนิยม แบบประชาธิปไตย แบบอัตนนิยมยอมตาม และแบบอัตนนิยมก้าวร้าว ซึ่งแปลโดย ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2512) ประกอบด้วยสถานการณ์สมมติ 48 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมี 4 คำตอบ แต่ละคำตอบจะแสดงถึงลักษณะการเป็นผู้นำ แบบใดแบบหนึ่งใน 4 แบบ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ฉบับนี้มาใช้โดยนำไปหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ (test-retest reliability) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของลักษณะการเป็นผู้นำ ดังนี้ ลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม 0.95 ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย 0.88 ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนนิยมยอมตาม 0.90 ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนนิยมก้าวร้าว 0.92

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำกระดาษคำตอบที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาจำแนกเป็นประเภทตามลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชน 4 แบบ โดยหาค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 โดยการคำนวณเพื่อทดสอบความแตกต่างของการเป็นผู้นำของเยาวชนตามตัวแปร เพศ ภูมิภาค โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-Square-test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 พบว่า

1. ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 ครอบคลุมรวมมีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมก้าวร้าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.08 รองลงมา ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมยอมตาม คิดเป็นร้อยละ 29.13 ลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คิดเป็นร้อยละ 13.02 และลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม คิดเป็นร้อยละ 5.77

2. เปรียบเทียบความแตกต่างการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามตัวแปร เพศ และภูมิภาคเอนา พบว่า

2.1 เยาวชนในเขตการศึกษา 12 เพศชาย และเพศหญิง มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐาน ข้อ 1

2.2 เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีภูมิลำเนาในเขตอุตสาหกรรมและนอกเขตอุตสาหกรรม มีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 2

อภิปรายผล

1. ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมก้าวร้าวมากที่สุด รองลงมาคือ ลักษณะการเป็นผู้นำแบบอัตนิยมยอมตาม และลักษณะการเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและลักษณะการเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม แสดงว่าเยาวชนในเขตการศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้นำโดยรวมแบบอัตนิยม เยาวชนจะมีลักษณะการเป็นผู้นำที่คำนึงถึงความคิดเห็นของตนเองแต่ผู้เดียว เป็นสำคัญโดยไม่ปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ตัดสินใจด้วยตนเอง ถืออำนาจของตนเป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น แต่มีแนวทางการทำงานโดยนำหลักการและวิธีการที่ได้รับมาจากคำแนะนำของบุคคลภายนอกหรือของกลุ่มที่ตนไปปรึกษาและขอคำแนะนำ ยูริส ออเรน (Uris Auren. 1964) ได้ให้ความเห็นว่า แบบ

อดินิยมในสถานการณ์หนึ่งอาจจะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จเป็น
 อย่างดีในขณะที่วิธีการอื่น ๆ ล้มเหลว วิธีการแบบอดินิยมนี้คนเราจะพอเข้าใจใน
 วิธีการนี้เมื่อมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยหรืออยู่ในสภาพที่ตัดสินใจไม่ได้ ดังนั้นหน้าที่
 อย่างหนึ่งของผู้นำคือต้องช่วยในการตัดสินใจให้แก่ผู้ตามเฮเลนเพค
 (Helen Pech) ได้กล่าวว่า ลักษณะความเป็นผู้นำแบบอดินิยมเหมาะสมกับ
 กลุ่มคนที่ขาดความมั่นใจอยู่ในโลกที่สับสนเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ เจที
 แลนเซตตา (กัลยา ตะปนพงค์. 2528 : 23; อ้างอิงมาจาก J.T.
 Lanzetta) ทดลองใช้กลุ่มทำงานในขณะที่มีความกดดันหรือสถานการณ์คับขัน
 พบว่า ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้นำที่มีความก้าวร้าวสามารถนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จ
 ได้ดีกว่าสถานการณ์ที่บีบคั้นอาจจะเปลี่ยนผู้นำจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่งได้
 อาร์.ซี. ซิลเลอร์ (R.C. Ziller) พบว่า เมื่อผู้นำต้องเผชิญกับงานที่ไม่แน่นอน
 และเสี่ยงอันตราย ผู้นำจะเปลี่ยนมาเป็นแบบอดินิยม ผู้นำจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของ
 ตนาให้ดี งานดี ได้งานมาก ในขณะที่เดียวกันผู้นำจะต้องรับผิดชอบต่อผลงานของตน
 และสมาชิกในกลุ่ม หรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้ปฏิบัติไปทั้งหมดด้วย และเนื่องจาก
 เขตการศึกษา 12 อยู่ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้ก่อให้เกิดการ
 เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีนิคมอุตสาหกรรม และ
 ธุรกิจอุตสาหกรรมขึ้นเกือบทุกจังหวัด อันจะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้อัตราการ
 เพิ่มของประชากรและเกิดสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้สภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง
 ไป ซึ่งสอดคล้องกับ โอเวน (Owens. 1991 : 144) กล่าวว่า พฤติกรรม
 ผู้นำเป็นไปในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้นำกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
 ในสังคมที่ผู้นำได้แสดงบทบาทของตนอยู่ เพราะพฤติกรรมผู้นำจะเป็นเครื่องชี้
 ให้เห็นว่า ผู้นำมีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำแบบไหน มากน้อยเพียงใด
 และผู้นำจะต้องเป็นผู้เลือกใช้พฤติกรรมหรือวิธีดำเนินการที่เหมาะสมกับตนเอง
 จากเหตุผลดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12
 ซึ่งอยู่ในเขตที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นผลการขยายความเป็นเมือง ทำให้เกิดความแข่งขันกันมากขึ้น ซึ่งเป็นโลกที่มีความสับสนและเปลี่ยนแปลง ขาดความเชื่อเพื่อเพื่อแผ้ว คำนึงถึงความคิดเห็นของตนแต่ผู้เดียวเป็นสำคัญ เยาวชนที่เติบโตในสภาพแวดล้อมดังกล่าวย่อมมีลักษณะการเป็นผู้นำโดยส่วนรวม แบบอัตโนมัติ

2. -- เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามเพศ และภูมิลำเนา พบว่า

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามตัวแปร เพศ พบว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 เพศชาย และเพศหญิง มีลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเพราะว่า เยาวชนเพศชายและหญิงกำลังอยู่ในระยะย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งต้องเผชิญกับอัตตาใหม่ (New Self) มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสามารถทางสมอง (นวลศิริ เปาวรรहितต์, 2528 : 58) เยาวชนทั้งเพศชายและหญิงต้องเรียนรู้ที่จะต้องเผชิญปัญหาและการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งตนมีบทบาทอยู่ด้วย ประกอบกับในปัจจุบันนี้สังคมยอมรับในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศชายและหญิงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (2512) ที่ศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถาม the leader ability evaluation หรือ LAE โดยแบ่งผู้นำออกเป็น 4 แบบคือ แบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย แบบอัตตนิยมที่แสดงออก โดยการยินยอมผู้อื่น (Autocratic Admissive) และอัตตนิยมที่แสดงออกโดยการก้าวร้าว (Autocratic-Aggressive) ผลการศึกษาพบว่า นิสิตชายและหญิงมีลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโรช วรานุสันติกุล (2514) ซึ่งศึกษากับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 และวินิจ เกตุขำ (2517) จุมพล พุณภทรชิวิน (2519) ที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้น ม.ศ.3 และอุดม สาวางค์กุล (2515) ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชายและหญิงในระดับ ม.ศ.2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลเช่นเดียวกันว่า นักเรียนชายและหญิงมีลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เป็นเหตุให้บทบาทและความสามารถของเพศหญิง เพศชายไม่แตกต่างกัน เพศหญิงต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคม ตลอดจนประเทศไทย เคียงบ่าเคียงไหล่กับเพศชาย การที่เยาวชนเพศหญิงและเพศชายมีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นองมาจากสภาพของบุคคลที่เกิดมาย่อมต้องใช้ชีวิตในสังคม ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะสังคมที่ตนอยู่ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ อย่างมีความสุข จึงต้องรู้จักควบคุมตนเองให้มีการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม ประกอบกับในสังคมปัจจุบันบทบาทของสตรีและการแสวงหาความรู้ เป็นไปโดยเท่าเทียมกับชาย โดยทั่วไปความสนใจหรือโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมแทบจะกล่าวได้ว่าเท่าเทียมกับชาย ดังนั้นเยาวชนเพศชายและเพศหญิงจึงมีลักษณะการเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชนในเขตการศึกษา 12 จำแนกตามตัวแปร ภูมิภาคในเขต การศึกษา 12 ที่มีภูมิภาคในเขตอุตสาหกรรมและนอกเขตอุตสาหกรรมมีลักษณะการเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นตามสมมติฐาน แสดงว่า เยาวชนในเขตการศึกษา 12 ที่มีภูมิภาคในเขตอุตสาหกรรม มีลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างจากเยาวชนที่มีภูมิภาคอยู่นอกเขตอุตสาหกรรม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในระดับภูมิภาค ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมนั้น เมื่อชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จากชุมชนเกษตรกรรมเป็นชุมชนอุตสาหกรรม และมีความเจริญเติบโตมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม ทำให้ชาวชนบทในเขตอุตสาหกรรมและนอกเขตอุตสาหกรรมและในภูมิภาคอื่น ๆ เช่นภาคตะวันออก ฉียงเหนือ ได้อพยพเข้าไปทำมาหากินในเขตเมืองมากขึ้น เพราะผลิตผล

ทางกลีกรรมไม่เพียงพอ จึงหันหน้าเข้าหาโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลทำให้ประชากรในพื้นที่เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง มีจำนวนมากขึ้นและมีการย้ายถิ่นของแรงงาน จะก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมการย้ายถิ่นฐานของประชากรจากภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อลักษณะความเป็นผู้นำของเยาวชนในภูมิภาคนี้ ซึ่งจากการศึกษาของ สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครอบคลุมเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด ในส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำพบว่า เด็กนักเรียนชายและหญิงมีลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน แต่เด็กในกรุงเทพฯ มีลักษณะผู้นำสูงกว่าเด็กที่อยู่ต่างจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากงานวิจัยของ นาวาโร สุรพาส์ ทัทภมาน (2521) ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ พบว่า ทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมแบบประชาธิปไตย และอนุรักษ์นิยม (อำนาจนิยม) มีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาเดิม โดยนายทหารชั้นนายพันที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานครมีทัศนคติเสรีนิยมมากกว่านายพันที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครออกไปตามลำดับ นอกจากนี้ วิเชียร ทองนุช (2521) ได้ศึกษาการคิดให้เหตุผลของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางสังคมแตกต่างกันของนักเรียนในอำเภอเมืองและในชนบทของจังหวัดชลบุรี พบว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในเมืองและเด็กนักเรียนที่อยู่ในชนบทมีการคิดให้เหตุผลแตกต่างกัน และเพ็ญศิริ ชูติกุล (2522) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กที่อยู่ในเขตเมืองและเด็กที่อยู่ในชนบทของจังหวัดน่าน พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตเมืองมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชนบท มัทนา เพ็ญหนู (2522) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตเมืองของแต่ละจังหวัดในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าเด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนอกเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งลักษณะเกี่ยวกับการคิดให้เหตุผลความ

สามารถในการแก้ปัญหา ความกล้าแสดงออก หรือความเชื่อมั่นในตนเอง เหล่านี้
 ส่วนเป็นลักษณะในการเป็นผู้หน้าที่สำคัญ โดยเหตุผลดังกล่าวเยาวชนที่มีภูมิลำเนา
 ในเขตอุตสาหกรรมและนอกเขตอุตสาหกรรมมีลักษณะการเป็นผู้หน้าแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า โดยส่วนรวม เยาวชนในเขต
 การศึกษา 12 มีลักษณะการเป็นผู้หน้าแบบอัตนิยม ผู้วิจัยจึงเสนอข้อคิดเห็นดังนี้

1. สถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างบรรยากาศ
 แบบประชาธิปไตย โดยที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก
 ให้สิทธิเสรีภาพแก่เด็กตามควรแก่อายุ และสถานการณ์ที่แวดล้อม

2. โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังลักษณะการเป็น
 ผู้หน้าของเยาวชนในแต่ละแบบ ให้เหมาะสม โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าไป
 มีบทบาทและมีส่วนช่วยเหลือสังคม ในด้านการจัดการเรียนการสอนควรสร้าง
 บรรยากาศให้เป็นแบบประชาธิปไตย กระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น กล้าคิด
 กล้าถาม กล้าแสดงออก ในทางที่ถูกที่ควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ในอนาคตควรศึกษาลักษณะการเป็นผู้หน้าของเยาวชนในเขต
 การศึกษา 12 เพื่อศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อลักษณะ
 ความเป็นผู้หน้าของเยาวชนหรือไม่

2. ควรศึกษาลักษณะการเป็นผู้หน้าของประชาชนในแหล่งอุตสาหกรรม
 ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา ตะปูนพงศ์. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพ-
มหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528. อัดสำเนา.
- กิติ ตย์คานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
บริษัทเชษฐาสตุติโรจำกัด, 2531.
- เกรียงไกร ธรรมลักขณา. ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2525.
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้าน
เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของชุมชน บริเวณแหล่งอุตสาหกรรม
ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่ที่ 5 ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดการศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล
ภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ,
2533.
- จุมพล พูนภัทรชีวิน. มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และ
ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม
ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2514. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2515.
- ณรงค์ เส็งประชา. เอกสารประกอบการสอนวิชาพัฒนาชุมชน. นครปฐม :
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครปฐม, 2525.
อัดสำเนา.
- ทองเรียน อมรัชกุล. "ภาวะความเป็นผู้นำ" ข่าวสารหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. 5(2) : 37; เมษายน-
มิถุนายน, 2533.

- ทองอินทร์ วงศ์โรสธร. "ภาวะผู้นำ" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6-10. หน้า 8-14. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. ค้นหา : คำเรียงแนวคิดเชิงจิตวิทยาในการค้นหาตัวเอง. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2528.
- นิตยา นวลนิ่ม. ลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร. ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- ประดิษฐ์ เวชพนม. ผู้บรรยาย. การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. (แถบเสียง). ชลบุรี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี, 2536.
- ประภา คงนุ่น. ลักษณะผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูวิชาเอกพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- เปรมจิต ทศนะ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณค่าคน ลักษณะความเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ. ความแตกต่างระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำและนิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.

- พิญศิริ ชูติกุล. การศึกษาเปรียบเทียบด้านสื่งกับการอนุรักษ์สสาร และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กในเมืองและในชนบทจังหวัดน่าน.
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณเฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- ภิญญา สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.
 _____. หลักบริหารการศึกษา. พระนคร : วัฒนาพานิช, 2519.
- มัญญ ตนะวัฒนา. "ท่านเป็นและชอบผู้นำแบบใด" ประชากรศึกษา. 34(9) :
 27-28; มิถุนายน, 2529.
- มันทนา เฟิงหนู. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณเฑิต.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- รัตนภรณ์ มหาศรานนท์. ทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูงในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด. วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตร์มหาบัณเฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา.
 พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพรจำกัด, 2528.
- วรชาติ อาไพ. "ภาวะผู้นำชมรมนักศึกษา". จุลสารแนะแนวการศึกษา.
 1(1) : 22; กรกฎาคม, 2533.
- วิเชียร ทองนุช. เปรียบเทียบการคิดให้เหตุผลตามหลักการอนุรักษ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูและภูมิหลังทางสังคมแตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณเฑิต. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2533.
 _____. การบริหาร. กรุงเทพฯ : เกษมสุวรรณการพิมพ์, 2517.

- สุรพาสม์ ทัทภมาน, นาวารท. ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพัน
ของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์การศึกษา
 มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สันต์ชัย เหล่าสันติสุข. ลักษณะความเป็นผู้นำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด
นครปฐม. -วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. ย้อนรอยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค.ศ.
2000. ชลบุรี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี, 2536.
 อัดสำเนา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ
ครัวเรือน 2531. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2531.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. การศึกษามรณภาพเกี่ยวกับตน ความแตกต่างระหว่าง
ตน และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้น ป.7. ปรินญาณิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
 ประสานมิตร, 2514.
- อรุณ รักรธรรม. การพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- _____. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
 ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- อาทรพันธ์ จันทรสว่าง. ผู้นำชุมชนกับการสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ :
 ศูนย์สังคมสงเคราะห์, 2525. (เอกสารประกอบคำบรรยายแก่กำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน เขตราชฉัตรบูรณะ).
- อุดม สออาจค์กุล. ลักษณะความเป็นผู้นำ ความเคร่งครัด และความเชื่อมั่น
ในตนเองของวัยรุ่นไทยภาคกลาง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- อุทัย หิรัญรัต. ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ :
 โอเดียนสตร์, 2524.

- English, Horance B. and Eva Champeny English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical. New York : David McKay, 1968.
- Fiedler, F.E. A Theory of Leadership Effective.
New York : McGraw-Hill, 1967.
- Flippo, Edwin B. Management; A Behavioral Approach.
Boston, Mass : Allyn and Bacon, 1940.
- Good, Carter Victor. Dictionary of Education. 3rd. ed.
New York : McGraw-Hill, 1973.
- Halpin, Andrew W. Theory and Research in Administration.
New York : The Macmillan Company. 1966.
- Hodge Billy J. Johnson. Management and Organization Behavior. New York : John Willy and Sons, 1970.
- Hollander, Edwin P. Principles and Methods of Social Psychology. London : Oxford University Press, 1972.
- Morris, Richard T. and Seaman. The Problem of Leadership an Inter-disiplinary Apporach. New York : The Interstate Printers, 1957.
- Owen's, Robert G. Organizational Behavior in Education. 4th ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1991.
- Roald, Cambell and others. Introduction to Education Administration. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon, 1972.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี

กรกฎาคม 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน

เนื่องด้วยข้าพเจ้ากำลังทำวิจัยเรื่อง ลักษณะการเป็นผู้นำของเยาวชน
ในเขตการศึกษา 12 ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยบูรพา ในการนี้
จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนของท่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูล
สำหรับการวิจัยดังกล่าว

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามข้อมูล
จากนักเรียนโรงเรียนของท่านถือเป็นความลับ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดกรุณาอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ

ขอแสดงความนับถือ

วิณี ชิตเชิดวงศ์

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิตเชิดวงศ์)

แบบสอบถามลักษณะการเป็นผู้นำ

ลักษณะของแบบสอบถาม ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ได้แบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเกี่ยวกับเพศ ภูมิลำเนาของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่สอดคล้องกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) ชาย อายุ.....ปี

( ) หญิง อายุ.....ปี

2. ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด

( ) เขตพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา)

( ) นอกเขตบริเวณพัฒนาอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลตะวันออก (นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะการเป็นผู้นำ

คำชี้แจง สถานการณ์ที่กำหนดให้นี้มี 48 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์มีคำตอบ 4 คำตอบ ให้ท่านอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ที่ละสถานการณ์ แล้วเลือกคำตอบที่ท่านเห็นว่าเป็นคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่ท่านเลือก

1. ท่านเห็นบุคคลที่ท่านรู้จักใส่หน้ากากราคาแพง เหมือนกับนาฬิกาของท่านที่เพิ่งหายไป ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ไม่พูดอะไรเลย
  - ข. ขอให้เขาคืนนาฬิกาเรือนนั้นให้ท่าน
  - ค. บอกเขาว่าท่านทำนาฬิกาเหมือนที่เขาใส่หาย แล้วถามเขาว่าจะหายไปได้หรือไม่ว่า นาฬิกาเรือนนั้นมาเป็นนาฬิกาของท่าน
  - ง. เรียกตำรวจ
2. มารดาของท่านรักน้องหรือพี่ของท่านมากกว่า ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ถามบิดาของท่านว่า ควรจะทำอย่างไร
  - ข. ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับมารดาของท่าน
  - ค. ไม่ทำอะไรเลย และรอจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเอง
  - ง. ขอร้องมารดาของท่านให้ ให้ความยุติธรรมแก่ท่านบ้าง
3. ท่านเป็นลูกจ้างของบริษัทแห่งหนึ่งมาเป็นเวลานานกว่าลูกจ้างคนอื่น ๆ และรู้สึกว่ นายจ้างชอบมอบงานที่ยุ่งยากลำบากให้ท่านทำ แทนที่จะมอบให้ลูกจ้างคนอื่น ๆ ทว่าบ้าง ท่านจะทำอย่างไร
  - ก. บอกนายจ้างให้แบ่งงานดังกล่าวแก่ลูกจ้างคนอื่น ๆ บ้าง
  - ข. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
  - ค. เสนอข้อข้องใจของท่านต่อคณะกรรมการร้องทุกข์ของบริษัท
  - ง. ระบายความคับข้องใจนี้กับเพื่อนร่วมงานของท่าน และขอร้องให้เขาช่วยแบ่งเบาภาระเกี่ยวกับงานดังกล่าวด้วย
4. ท่านนั่งรถโรงเรียนไปโรงเรียนพร้อม ๆ กับเพื่อนนักเรียนในละแวกบ้านของท่าน ซึ่งมักจะไปไม่ทันเวลาเสมอ เมื่อท่านต้องการไปให้ทันเวลาท่านจะทำอย่างไร
  - ก. ปรึกษาคนขับ ให้หาทางลัด เพื่อจะได้ทันเวลา
  - ข. หาทางที่จะโดยสารรถคันอื่น
  - ค. บอกเพื่อน ๆ มาให้ตรงเวลา
  - ง. ปรึกษาบิดามารดาของท่านว่า ควรจะทำอย่างไร

5. ถ้ามีกองขยะมูลฝอยกีดขวางบริเวณอาคารที่ท่านเช่าอาศัยอยู่ และอาจเป็นอันตรายแก่เด็ก ๆ หากท่านเป็นบิดามารดาของเด็กเหล่านั้นท่านจะทำอย่างไร
- บอกเจ้าของอาคารให้ทำความสะอาดบริเวณเหล่านั้น
  - ขอให้ทางเทศบาลดำเนินการจัดการกับเจ้าของอาคารดังกล่าว
  - อาสาสมัครที่จะกำจัดขยะมูลฝอย พร้อมทั้งขอร้องเพื่อนบ้านให้ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณนั้น ๆ
  - แนะนำเด็ก ๆ ให้ออกไปให้พ้นบริเวณกองขยะนั้น
6. ณ สนามเด็กเล่นสาธารณะแห่งหนึ่ง มีเด็กวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งยังตัดสินใจไม่ได้ว่าควรจะเล่นอะไร ถ้าท่านเป็นผู้จัดการสนามเด็กเล่นแห่งนั้น ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่พูดอะไรเลย จนกว่าเด็กเหล่านั้นจะถาม
  - ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาตัดสินว่า เด็กกลุ่มนั้นควรจะทำอะไร
  - ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอว่า ควรจะจัดกิจกรรมอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
  - ให้คำแนะนำแก่เด็กแต่ละคนว่า ใครควรจะทำอะไร
7. น้องสาวน้องชายของท่าน ไม่เคารพสิทธิในห้องส่วนตัวของท่าน ชอบนำสิ่งของต่าง ๆ ของท่านไปเสมอ ๆ โดยเฉพาะเวลาที่ท่านไม่อยู่บ้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ท่านควรจะทำอย่างไร
- ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับบิดามารดาของท่าน
  - ลงโทษน้องชายหรือน้องสาวของท่าน
  - ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว
  - รอจนกว่าน้องชายน้องสาวของท่านจะอายุมากขึ้นกว่านี้ แล้วจึงค่อยหาทางแก้ไข

8. จำนวนลูกจ้างเกือบครึ่งหนึ่งของบริษัทของท่านว่างงานเป็นระยะเวลาานเมื่อท่านเป็นเจ้าของบริษัทแห่งนั้น ท่านจะทำอย่างไร
- ยกเลิกงานที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุดเป็นประการแรก และพิจารณาเลือกลูกจ้างที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประการต่อมา
  - ยังคงจ้างลูกจ้างเหล่านั้นต่อไป
  - นัดประชุมคณะกรรมการบริหารของบริษัท และพิจารณาหาทางที่เหมาะสมต่อไป
  - มอบให้ฝ่ายบุคลากรของบริษัทเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจ
9. ท่านคิดว่า ท่านสามารถสอบได้คะแนนสูง เช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่น ๆ แต่เมื่อทางโรงเรียนประกาศผลการสอบ ปรากฏว่าท่านสอบตก ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่ทำอะไรเลย และเรียนซ้ำชั้น
  - ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับอาจารย์ใหญ่
  - รบเร้าครูผู้สอนให้พิจารณาให้ท่านสอบได้
  - ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับครูผู้สอนช่วยอธิบายเหตุผลที่ท่านสอบตก
10. เพื่อนของท่านคนหนึ่ง ลงสมัครแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ท่านคิดว่าเขาไม่เหมาะสมนักสำหรับตำแหน่งดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เขาก็ขอร้องท่านให้ช่วยสนับสนุนเขาด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจะทำอย่างไร
- บอกเขาว่า เขาไม่เหมาะสมที่จะทำงานประเภทนี้
  - บอกเขาว่า ท่านขอคิดเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง
  - ไม่พูดอะไรเลย และก็ไม่ได้ให้การสนับสนุนเขาด้วย
  - ปรึกษากับเพื่อนคนอื่น ๆ ว่าควรจะทำอย่างไรดี

11. บุตรของท่านชอบทำห้องรักแขกกรก ไม่เป็นระเบียบ ถ้าท่านเป็นบิดา ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ปรีกษาภรรยาของท่าน และถามเขาว่า ควรจะทำอย่างไร
  - ข. บอกบุตรของท่านให้ไปเล่นที่อื่น และไม่ให้เข้ามาอยู่ในห้องรับแขก
  - ค. ปรีกษาเรื่องดังกล่าวกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว
  - ง. พยายามรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องรับแขกและ ก็หวังว่าเมื่อบุตรของท่านโตขึ้น เขาก็คงจะช่วยรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบด้วย
12. งานการไปล่าสัตว์กับเพื่อน ๆ ท่านเป็นคนแรกที่ทำให่กวางได้รับบาดเจ็บ แต่ เพื่อนของท่านเป็นคนทำให่กวางตัวนั้นตาย ท่านจะทำอย่างไร
- ก. บอกเพื่อน ๆ ของท่านว่า กวางตัวนั้นเป็นของท่าน เพราะท่านเป็น คนแรกที่ทำให่กวางได้รับบาดเจ็บ
  - ข. ขอให้ผู้พิทักษ์รักษาป่า พิจารณาดัดสินว่า กวางตัวนั้นควรจะเป็น ของใคร
  - ค. ปรีกษาเรื่องนี้กับเพื่อน ๆ ของท่าน แล้วจึงแบ่งกวางกัน
  - ง. ไม่พูดอะไรเลย และยกกวางตัวนั้นให้เพื่อน ๆ ของท่าน
13. ในปีนี้ ท่านหวังไว้ว่า จะได้เลื่อนตำแหน่ง แต่ปรากฏว่ากลายเป็นคนอื่น จึงทำให่ท่านผิดหวังมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ท่านควรจะทำอย่างไร
- ก. ขอให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนเรื่องดังกล่าว
  - ข. รมเร้าเจ้านายให้พิจารณาเลื่อนตำแหน่งให้ท่าน
  - ค. ระบายความผิดหวังดังกล่าวกับทางบ้าน
  - ง. ใต้ถามเจ้านายว่า ท่านควรจะปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง

14. นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งต่างวางโครงการเลือกอาชีพ ถ้าท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนเหล่านั้น ท่านควรจะทำอย่างไร
- ก. ให้นักเรียนวางโครงการเลือกอาชีพตามที่เขาสนใจ
  - ข. เสนอแนะให้นักเรียนให้พิจารณาอาชีพตามบิดามารดาของนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมที่สุด
  - ค. ให้นักเรียนพิจารณาอาชีพตามข้อเสนอแนะของท่าน
  - ง. ขอให้นักเรียนพิจารณาเลือกอาชีพตามความสนใจและความสามารถของเขาเป็นเกณฑ์
15. เพื่อนบ้านของท่านทำผิดเทศบัญญัติในการเผาขยะ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. บอกเพื่อนบ้านของท่านให้เลิกเผาขยะ
  - ข. รายงานการฝ่าฝืนเทศบัญญัติให้ตำรวจทราบ
  - ค. ชี้แจงเกี่ยวกับกฎหมายท้องถิ่นให้เพื่อนบ้านของท่านทราบ
  - ง. บิดประทูหน้าต่างบ้านของท่าน และหวังว่าเขาคงจะเลือกเผาขยะเหล่านั้น
16. ถ้าท่านเป็นครูฝึกการเล่นฟุตบอล ปรากฏว่าสมาชิกคนหนึ่งของทีมฟุตบอลที่ท่านเป็นผู้ฝึกสอนานั้น เล่นผิดกติกาอยู่เนือง ๆ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. คัดเขาออกจากทีมฟุตบอล
  - ข. ให้นักสมาชิกของทีมฟุตบอลลงมติว่า ควรจะลงโทษสมาชิกที่เล่นผิดกติกานั้นอย่างไร
  - ค. รายงานเรื่องดังกล่าวให้ผู้จัดการทีมฟุตบอลทราบ
  - ง. ไม่พูดอะไรเลย และปล่อยให้เขาเล่นต่อไป

17. ท่านตกงาน และหางานที่เหมาะสมกับความสามารถของท่านไม่ได้ และท่านก็ไม่พอใจข้อเสนอของภรรยาของท่านที่ เขาจะออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระ ท่านจะทำอย่างไร
- ยอมให้ภรรยาของท่านออกไปทำงานนอกบ้านชั่วคราว และท่านก็ช่วยทำงานบ้าน
  - บอกให้ภรรยาอยู่บ้าน โดยที่ท่านยอมรับทำงานที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ
  - ปรึกษาเรื่องนี้กับกรมแรงงาน
  - ตามใจภรรยาของท่าน โดยให้ออกไปทำงานนอกบ้าน ขณะเดียวกันท่านก็ออกไปหางานทำเช่นกัน
18. ในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าของธุรกิจแห่งหนึ่ง ท่านได้เลื่อนตำแหน่งแก่ญาติของท่านสองคน ทำให้ลูกจ้างคนอื่น ๆ ไม่พอใจ ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่ทำอะไรเลย อีกทั้งไม่เปลี่ยนแปลงคำสั่งเลื่อนตำแหน่งดังกล่าว
  - ใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาประกอบการพิจารณาตัดสินว่า ใครควร จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง
  - อธิบายนโยบายการเลื่อนตำแหน่งให้ลูกจ้างของท่านทราบ
  - แสดงความเห็นอกเห็นใจลูกจ้างที่ไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง แต่ท่านก็ไม่เปลี่ยนแปลงความประสงค์ของท่าน
19. ในฐานะที่ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ถ้าท่านประสงค์จะให้มิมีเพลงประจำโรงเรียน ท่านจะทำอย่างไร
- ขอให้แผนกดนตรีแต่งเพลงได้
  - เลือกเพลงที่ท่านคิดว่า เป็นเพลงที่ดีที่สุด
  - ให้นักเรียนและครูลงคะแนนเสียงคัดเลือกเพลงที่เหมาะสมที่สุด
  - ขอให้นักประพันธ์เพลงอาชีพ ประพันธ์เพลงให้

20. ท่านได้รับเชิญให้เป็นสมาชิกของสโมสรแห่งหนึ่ง เพื่อน ๆ ของท่านที่เป็นสมาชิกของสโมสรแห่งนี้ดื่มของมีนเมาเก่งกันทุกคน แต่ท่านไม่เห็นด้วยกับการดื่มดังกล่าว ท่านจะทำอย่างไร
- เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสโมสร แล้วพยายามเปลี่ยนนิสัยเกี่ยวกับการดื่มของเพื่อน ๆ ของท่าน
  - ขอความเห็นในเรื่องนี้จากผู้ที่ท่านเคารพ
  - ไม่สนใจที่จะเป็นสมาชิกของสโมสร และไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นใด ๆ
  - ประนามกฤณะ เบียดของสโมสรและการกระทำของสมาชิก รวมทั้งปฏิเสธที่จะเข้าร่วมด้วย
21. เพื่อนบ้านของท่านขอใบอนุญาตเพื่อเปิดกิจการทางธุรกิจอย่างหนึ่งในเขตที่ท่านและเพื่อนบ้านอยู่อาศัย (ไม่ใช่ที่สำหรับค้าขาย) ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่ทำอะไรเลย
  - ปรึกษาเรื่องนี้กับเทศบาลประจำจังหวัดนั้น ๆ
  - ปรึกษารือกับเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ เพื่อยื่นคำร้องต่อต้านการขอใบอนุญาต
  - บอกให้เพื่อนบ้านของท่านให้ความร่วมมือในการเปิดกิจการธุรกิจนั้น ๆ
22. นักเรียนกลุ่มหนึ่งวางแผนจะโจมตีโรง เรียนคู่แข่งก่อนที่จะถึงวันแข่งขันในฐานะที่ท่านเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน และท่านคิดว่าเพื่อน ๆ ไม่ควรจะทำเช่นนั้น ท่านจะทำอย่างไร
- บอกอาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนเหล่านั้นวางแผน
  - ปลอบย้าให้เพื่อน ๆ ทำตามความพอใจของเขา
  - บอกเพื่อน ๆ ให้งดติการวางแผนนั้น ๆ มิฉะนั้นจะเรียนให้อาจารย์ใหญ่ทราบ
  - ขอร้องย้าให้เพื่อน ๆ มีน้ำใจนักกีฬา และย้าให้เขาคิดถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมา

23. ถ้าท่านเป็นนักบิน และขณะที่กำลังบินอยู่ในระดับสูง เครื่องยนต์เกิดขัดข้อง ท่านจะทำอย่างไร
- ออกคำสั่งให้ทุกคนกระโดดร่ม
  - ส่งวิทยุถึงฐานทัพ และขอคำแนะนำว่าควรจะทำอย่างไร
  - ปรึกษาเรื่องเครื่องยนต์ขัดข้องกับพวกลูกเรือ และตัดสินใจว่าควรทำอย่างไรต่อไป
  - บินสู่ฐานทัพที่ใกล้ที่สุด
24. สามีของท่านคิดว่า เขามีเงินพอเพียงที่จะซื้อรถคันใหม่ที่มีราคาค่อนข้างแพง ให้แก่ท่านได้อีกทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัวก็อยากจะได้รถคันใหม่นี้ ในฐานะที่ท่านเป็นภรรยา ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่พูดอะไร และใช้รถคันเดิมต่อไป
  - รบเร้าสามีให้ซื้อรถคันใหม่ได้
  - พยายามสะสมเงินให้ได้ตามจำนวนที่ท่านต้องการ เพื่อจะได้ซื้อรถคันใหม่
  - บอกผู้ขายรถยนต์ ให้ลดราคาให้ท่าน
25. สมาชิกในกลุ่มของท่าน ยังตัดสินใจไม่ได้ว่า จะไปเที่ยวที่ไหนดี ถ้าท่านอยากไปเดินร่าท่านจะทำอย่างไร
- รบเร้าเพื่อน ๆ ให้ไปเดินร่ากับท่าน
  - ถามงบประมาณในการไปเที่ยว แล้วท่านก็แนะนำสถานที่ต่าง ๆ ให้
  - ไม่พูดอะไรเลย และไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ของท่าน
  - เสนอสถานที่ที่ท่านชอบ แต่ท่านก็ปฏิบัติตามความเห็นของเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่

26. ลูกสาวของท่านได้รับประกาศนียบัตร (เกียรตินิยม) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอยากจะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ท่านไม่สามารถจะส่งเสียให้เรียนต่อได้ ท่านจะทำอย่างไร
- ปรึกษากับสมาชิกในครอบครัว และพยายามประนีประนอมในเรื่องนี้
  - อนุญาตให้ลูกสาวของท่านเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา
  - ปรึกษาเรื่องนี้กับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งนั้น
  - ขอให้ลูกสาวเรียนต่อ ณ วิทยาลัยประจำจังหวัด (วิทยาลัยที่ตั้ง ณ จังหวัดที่ท่านตั้งบ้านเรือนอยู่)
27. ลูกจ้างคนหนึ่งของท่านมาทำงานสายเสมอ ซึ่งกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของท่าน ท่านจะทำอย่างไร
- ว่ากล่าว ตักเตือนเขา และบอกเขาว่า ถ้าเขามาทำงานสายอีก จะถูกไล่ออกจากงาน
  - รายงานเรื่องดังกล่าวให้แผนกบุคลากรและสวัสดิการคนงานทราบ
  - ไม่พูดอะไรเลย และหวังว่าเขาคงจะปรับปรุงตัวเขาได้
  - พูดกับเขาเกี่ยวกับความสำคัญของการตรงต่อเวลา และแนะนำให้เขาซื้อนาฬิกาปลุก
28. กลุ่มเพื่อสิทธิของท่านวางแผนจะหนีโรงเรียน ท่านคิดว่ากรกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ท่านจะทำอย่างไร
- พยายามให้เพื่อนของท่านเปลี่ยนแผนการดังกล่าว
  - ไม่พูดอะไรเลย เพราะถือว่าไม่ใช่ธุระของท่าน
  - เล่าเรื่องนี้ให้ครูที่ท่านสนิทสนมฟัง และปรึกษาครูของท่านว่า ควรจะทำอย่างไร
  - บอกให้เพื่อนของท่านไปเรียนตามปกติ มิฉะนั้นท่านจะรายงานเรื่องดังกล่าวให้อาจารย์ใหญ่ทราบ

29. ถ้านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คนหนึ่ง นุ่งกระโปรงสั้นมาก และผิดระเบียบของโรงเรียน ถ้าท่านเป็นครูของนักเรียนคนนั้น ท่านจะทำอย่างไร
- ให้นักเรียนคนนั้นกลับบ้าน และบอกเขาให้กลับไปแต่งตัวให้เรียบร้อย
  - ปรึกษาเรื่องนี้กับอาจารย์ใหญ่
  - ไม่ทำอะไรเลย
  - พูดกับนักเรียนคนนั้นถึงรสนิยมที่ดีในการแต่งตัว
30. ถ้าท่านมีศเพียงเรือเอกของหน่วยกล้าตาย และท่านต้องการคนสองคนเพื่อทำงานที่เสี่ยงอันตรายอย่างหนึ่ง ท่านจะทำอย่างไร
- ขออาสาสมัคร 2 คน
  - ให้ทหารที่อยู่ต่อนางของท่าน จับไม้สั้นไม้ยาว ว่าใครจะไปปฏิบัติงานดังกล่าว
  - เลือกทหาร 2 คน
  - ถามผู้บังคับหน่วยงานนั้น ๆ ว่า ควรจะให้ใครไป
31. บุตรชายอายุ 17 ปี ของท่านบอกท่านว่า เงินที่ท่านให้ใหม่พอใช้ ซึ่งท่านก็เชื่อว่าเป็นความจริง
- ให้เงินแก่บุตรชายของท่านจำนวนเท่าเดิม และปฏิเสธที่จะพูดถึงเรื่องนี้อีก
  - หาทางให้บุตรชายของท่านได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อจะได้มีรายได้
  - ให้เงินพิเศษแก่บุตรชายของท่านตามจำนวนที่เขาขอ
  - สืบดูว่า เพื่อนของบุตรชายของท่านได้รับเงินจากพ่อแม่ของเขาอย่างน้อยเพียงใด แล้วนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการให้เงินแก่บุตรของท่าน

32. เพื่อน ๆ ของท่านตกลงใจจะไปฟังดนตรีสากล แต่ท่านไม่สนใจดนตรีประเภทนี้ ท่านจะทำอย่างไร

ก. บอกเพื่อน ๆ ของท่านว่า ท่านมีธุระที่อื่น

ข. ำให้เพื่อน ๆ ของท่านเลือกระหว่างภาพยนตร์และดนตรี แล้วท่านจะปฏิบัติตามมติของกลุ่ม

ค. ขอร้องเพื่อน ๆ ำให้ไปดูภาพยนตร์เรื่องที่ท่านอยากจะไปดู

ง. สอบถามความคิดเห็นของคนที่ได้ไปชมภาพยนตร์ และคนที่ได้ไปฟังดนตรีนั้น ๆ มาแล้วก่อนที่จะตกลงใจ

33. ท่านและเพื่อน ๆ วางแผนจะไปตกปลา เพื่อนบางคนอยากไปตกปลาแถวทะเลสาบ

ก. บอกเพื่อน ๆ ำให้ไปตกปลาแถวทะเลลึก ๆ

ข. ไปตกปลาตามสถานที่ ๆ มีรายงานว่ามีปลานั้น ๆ ปลากินเบ็ดมากที่สุด

ค. แม้ว่าเพื่อน ๆ จะตกลงใจไปตกปลาแถวทะเลสาบ แต่ท่านก็คงไปตกปลาแถวทะเลลึก ๆ ตามที่ท่านต้องการ

ง. ไปตกปลาแถวทะเลสาบกับเพื่อน ๆ ของท่าน แต่ท่านก็ยังคงเตรียมการที่จะไปตกปลา

34. บุตรสาวอายุ 20 ปีของท่าน วางโครงการจะแต่งงานกับชายคนหนึ่งที่ท่านไม่เห็นด้วย ท่านจะทำอย่างไร

ก. ไม่พูดหรือไม่ทำอะไร เว้นเสียแต่ว่า บุตรสาวของท่านจะขอความเห็น

ข. บอกบุตรสาวของท่านว่า ถ้าหากแต่งงานกับชายคนนี้ ท่านจะตัดเธอจากกองมรดก

ค. บอกกับบุตรสาวของท่านว่า ท่านไม่เห็นด้วย แต่ท่านก็อนุญาตเธอให้ตัดสินใจเรื่องดังกล่าวด้วยตนเอง

ง. ขอบุตรสาวของท่าน ปรึกษาเรื่องนี้กับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ

35. ลูกจ้างของท่านต้องการจะหยุดงานในวันหยุดสุดสัปดาห์ แต่มีงานจำนวนมากที่ท่านต้องการทำให้เสร็จเรียบร้อย ท่านจะทำอย่างไร
- ขอให้ทุกคนมาทำงานในวันหยุดสุดสัปดาห์
  - ขอร้องให้ทุก ๆ คน ทำงานล่วงเวลาก่อนจะถึงวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อ งานนั้นจะเสร็จเรียบร้อย
  - อธิบายให้ลูกจ้างทราบถึงความจำเป็นของท่าน แต่ก็อนุญาตให้เขาหยุดงาน ถ้าเขาต้องการจะทำเช่นนั้น
  - ให้ลูกจ้างออกเสียงลงมติกันว่า ควรจะทำงานในวันหยุดสุดสัปดาห์นี้หรือไม่
36. ท่านเห็นเพื่อนของท่านทุจริตการสอบ ท่านจะทำอย่างไร
- ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ธุระของท่าน
  - เสนอความเห็นที่นักเรียนคนนั้นควรจะสอบตก เพราะปฏิบัติผิดระเบียบของโรงเรียน
  - บอกเพื่อนของท่านที่ทุจริตการสอบไปสารภาพเรื่องดังกล่าวนี้กับครูผู้สอน
  - ปรึกษาคณาบดีคณาจารย์หรืออาจารย์ที่ปรึกษาว่า ควรจะทำอย่างไร
37. ชุมชนของท่านเรียกรายเงินเพื่อการกุศลที่มีคุณค่าอย่างหนึ่ง ท่านยินดีสนับสนุนการกระทำดังกล่าว
- ขอให้พนักงานแต่ละคนบริจาคเงินเท่าที่เขาสามารถจะบริจาคได้
  - ขอให้พนักงานสละเงินคนละ 10% ของค่าจ้างรายเดือนของเขา
  - ขอให้คณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของลูกจ้างพิจารณาดำเนินการเรียกรายเงินตามความเหมาะสม
  - ปรึกษาสมาชิกของบริษัทรว่า ควรจะทำอย่างไร

38. ขณะที่ท่าน (อายุ 16 ปี) กำลังขับรถยนต์ และในรถยนต์คันนั้นมีเพื่อน ๆ
วัยรุ่นนั่งไปด้วย 4 คน
- ก. ขับรถตามปกติ
  - ข. ไม่เล่นด้วย และเสนอให้เพื่อน ๆ ทำอย่างอื่นที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย
ขณะขับรถ
  - ค. เตือนเพื่อน ๆ และขอให้เขาคารพกฏจราจร
  - ง. ไม่เล่นด้วย และบอกเขาว่า ถ้ายังจะเล่นเกมสกีที่เสี่ยงอันตราย
ขณะขับรถ
39. คนขายของประจำร้านคนหนึ่ง ทอนเงินให้ท่านไม่ครบ เป็นครั้งที่สอง ถ้า
ท่านเป็นลูกค้าประจำร้านนั้น ท่านจะทำอย่างไร
- ก. บอกให้เจ้าของร้านทราบ
  - ข. ไม่พูดอะไร และไม่เข้าร้านนั้นต่อไป
  - ค. บอกคนขายให้ระมัดระวังในการทอนเงิน และบอกเขาว่า เขา
ทอนเงินให้ท่านไม่ครบ
  - ง. ถามเพื่อน ๆ ของท่านว่า ควรจะทำอย่างไรดี
40. ขณะที่ท่านกำลังอ่านตำราในห้องสมุด มีคนบางคนพูดคุยส่งเสียงดัง ท่านจะ
ทำอย่างไร
- ก. หามุมสงบ
  - ข. ขอร้องบรรณารักษ์ให้เตือนคนเหล่านั้น
  - ค. บอกเขาอย่างสุภาพและขอให้เขาเกรงใจคนอื่นบ้าง
  - ง. บอกคนที่พูดคุยนั่นให้เงียบ ๆ

41. ถ้าท่านเป็นบิดา และมีลูกที่อยู่ในวัยรุ่นหลายคน หากท่านต้องการจะพาครอบครัวไปพักผ่อนประจำปี ท่านจะทำอย่างไร
- ก. วางแผนเพื่อพาครอบครัวไปพักผ่อนด้วยตัวของท่านเอง ตามงบประมาณที่ท่านมี
  - ข. ปล่อยให้ลูก ๆ แต่ละคนไปพักผ่อนตามที่เขาต้องการ
  - ค. ปรึกษาเรื่องนี้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัว พร้อมทั้งชี้แจงงบประมาณ และให้ตกลงกันเอง
  - ง. บอกภรรยาของท่านให้ไปถามเพื่อน ๆ ของเธอว่า น่าจะพาลูก ๆ ไปเที่ยวที่ไหนดี
42. ไปป่ากำลังลูกกลมอย่างรวดเร็วไปยังบริเวณที่ท่านและเพื่อน ๆ จัดปิกนิก ท่านจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ทำอะไรเลย รอจนกว่าจะได้รับคำแนะนำจากพนักงานดับเพลิง
  - ข. ำให้เพื่อน ๆ ช่วยกันดับไฟ
  - ค. ุโทรศัพท์เรียกพนักงานดับเพลิง และอาสาช่วยดับไฟ
  - ง. ปรึกษา กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และลงมติว่า จะหนีหรือจะช่วยกันดับไฟ
43. เพื่อนของท่านสองคนวางแผนจะลาออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อจะไปเป็นทหาร
- ก. ปล่อยให้เขาไปเป็นทหาร
  - ข. บอกเขาว่า เขาทำไม่ถูก
  - ค. อธิบายข้อดีที่เขาจะได้รับ ถ้าสามารถเรียนให้สำเร็จก่อน ก่อนที่จะไปเป็นทหาร
  - ง. เสนอแนะให้เขาลองไปปรึกษากับนายทหารคนอื่น ๆ

44. ภรรยาของท่านเปิดบัญชีเงิน เชื่อกับร้านแห่งหนึ่ง แต่ไม่ตรงกับความประสงค์ของท่าน ท่านจะทำอย่างไร
- บอกทางร้านให้ปิดบัญชีดังกล่าว
  - ไม่พูดอะไร เพราะภรรยาของท่านก็มีสิทธิทางการเงินครั้งหนึ่ง
  - ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเงินกับภรรยาของท่าน และช่วยกันตัดสินใจว่าจะวางแผนใช้เงินอย่างไรจึงจะเหมาะสม
  - ปรึกษากับทางธนาคารที่ท่านฝากเงินว่า ควรจะทำอย่างไรดี
45. ท่านชอบจังหวัดนครราชสีมาจังหวั่มาก แต่เพื่อนชายของท่านไม่ชอบจังหวัดนี้ ท่านจะทำอย่างไร
- แต่นครราชสีมาเฉพาะจังหวัดที่เพื่อนชายของท่านแต่นได้
  - รับเข้าเพื่อนชายของท่านให้ไปเรียนแต่นครราชสีมาเพิ่มเติม
  - พูดกับเพื่อนชายของท่านเรื่องนี้ และสอนจังหวัดนครราชสีมาแต่นนั้นแก่เขา
  - จัดงานและเชิญเพื่อน ๆ มาร่วมงาน เพื่อให้เพื่อนชายของท่านได้มีโอกาสดูเห็นการแต่นครราชสีมาจังหวัมากที่สุด
46. ท่านได้เลื่อนตำแหน่ง และผลของการเลื่อนตำแหน่ง ทำให้ท่านต้องไปอยู่ต่างจังหวัด
- ยอมรับตำแหน่งใหม่นี้ แต่ขอร้องเจ้านายให้อนุญาตให้ท่านอยู่กรุงเทพฯ เช่นเดิม
  - ยอมรับตำแหน่งใหม่และไปอยู่ต่างจังหวัดตามคำสั่ง
  - ปรึกษาเรื่องการเลื่อนตำแหน่งกับครอบครัวและเจ้านายของท่านก่อนตัดสินใจ
  - ไม่ยอมรับตำแหน่งใหม่นี้และขอร้องผู้บังคับบัญชาให้พิจารณาเลื่อนตำแหน่งให้ท่านนครราชสีมาต่อไป รอดไม่ต้องย้ายที่อยู่

47. ขณะที่ท่านยืนอยู่ข้างถนน ท่านเห็นรถยนต์คันหนึ่งวิ่งฝ่าไฟแดงแล้วไปชนรถยนต์อีกคันหนึ่ง ที่จอดรอเลี้ยวอยู่ ท่านจะทำอย่างไร
- ก. เฉย ๆ เพราะไม่ใช่ธุระของท่าน
  - ข. อาสาไปเป็นพยานให้ฝ่ายถูก
  - ค. เรียกตำรวจ และขอร้องให้ตำรวจจับผู้กระทำผิดกฏจราจร
  - ง. ปรีกษาเรื่องนี้ว่าใครผิดกับผู้ที่เห็นเหตุการณ์ ณ ที่นั้น
48. เพื่อนสนิทของท่านสูบบุหรี่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนกฏระเบียบของโรงเรียน
- ก. บอกเขาให้เลิกสูบบุหรี่นั้นเสีย
  - ข. เสนอเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการโรงเรียน
  - ค. พูดกับเพื่อนของท่านเกี่ยวกับกฏระเบียบของโรงเรียนที่ห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณโรงเรียน
  - ง. ปล่อยให้เขาทำตามที่เขาพอใจ
-